

III. NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA

Vzdelávacia, výskumná a metodická konferencia

KOMÁRNO (RÉVKOMÁROM), 2015. JANUÁR 12-14.

PROGRAM

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK – ABSTRAKTY

International Research Institute s.r.o.
Komárno
2015

III. NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA (Vzdelávacie, výskumné a metodické konferencia)

Tudományos bizottság:

Dr. Bankó Marietta, Merilo Comimpex Srl, Gyergyószentmiklós, Románia
Dr. Bardócz-Tódor András, Keresztény Pedagógus Társaság, Budapest
Bencéné Dr. Fekete Andrea, Kaposvári Egyetem, Kaposvár, Magyarország
Dr. Dezső Renáta Anna, Pécsi Tudományegyetem, Pécs, Magyarország
Dr. Horváth H. Attila, Veszprémi Egyetem, Veszprém, Magyarország
Dr. Karlovitz János Tibor, International Research Institute sro, Komárno, Szlovákia
Dr. Koncsek Andrea, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest, Magyarország
Dr. Kovács Zoltán, Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia
Kovátsné Dr. Németh Mária, Selye János Egyetem, Komárno, Szlovákia
Dr. Lükő István, Pécsi Tudományegyetem, Pécs, Magyarország
Dr. Molnár Béla, Nyugat-magyarországi Egyetem, Szombathely, Magyarország
Molnár Diána, Cité Scolaire Internationale, Lyon, Franciaország
Dr. Molnár György, Budapesti Műszaki Egyetem, Budapest, Magyarország
Dr. Olasz Lajos, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, Magyarország
Dr. Pukánszky Béla, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, Magyarország
Dr. Reho Anna, Transcarpathian Teacher's Training Institute, Ungvár, Ukrajna
Dr. Szekeresné Kegyes Erika, Miskolci Egyetem, Miskolc, Magyarország
Dr. Szórá Ilona, Könyvtárellátó Nonprofit Kft., Budapest, Magyarország
Dr. Torgyik Judit, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, Magyarország

A konferencia helyszíne:

Konferencné centrum UJS – Selye János Egyetem Konferenciaközpontja,
Hradná 2, Komárno (Szlovákia)

Vydal: **INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.**
Odborárov 1320/46
945 01 Komárno
Slovakia

ISBN 978-80-89691-16-6

Program

2015. január 12. (hétfő)

9.00-10.00: Regisztráció

I. terem: 10.20-11.40 – 1. szekció: IKT

Racsko Réka és Herzog Csilla: Egy táblagéppel támogatott pedagógiai kísérlet tanulói és szülői háttérvizsgálata
Fazakas Ida: Az internet hasznos használata
Pacsuta István: Kiutak a digitális egyenlőtlenségből
Czövek Andrea: Tőke-konverziós folyamatok vizsgálata az IKT térben

II. terem: 10.00-12.00 – 2. szekció: Személyiségfejlesztés

Ludányi Ágnes és Szebeni Rita: Személyiségfejlesztés a tanárképzésben, irodalmi művek feldolgozásával
Fazekasné Fenyvesi Margit és Papp Gabriella: A verbális szeriális memória mérési és fejlesztési lehetőségei
Meggyesné Hosszu Tímea: Tanulásban akadályozott tanulók idegen nyelvtanítása során alkalmazott módszerek, tankönyvek elemzése
Hadnagy József: Egy kutatás eredményeinek hatása a szociálpedagógus képzésben folytatott közösségi munka tanegység oktatására
Klement Mariann: Alternatív konfliktuskezelés a közoktatásban
Kata János: Szegregált és integrált oktatási rendszerek játékelméleti szimulációja

12.00-13.00: Ebédszünet

I. terem: 13.00: Plenáris előadás

**VAJDA Zsuzsanna: Ha élet lengi be az iskolát...
Gyerekek és iskolák a 21. században**

I. terem: 14.00-15.40 – 3. szekció:
Matematika és informatika szakmódszertan

Czédliné Bárkányi Éva: Matematika és tantárgy-pedagógiája tanításának megújulása a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar tanító szakán
Debrenti Edith: Szöveges feladatok a matematikatanításban
Bajnér Mária: A tanár szerepe a 2.0-ás osztályban: Robot vagy valódi?
Cziberéné Nohel Gizella: Testnevelés az óvodában I. című multimédiás tananyag bemutatása
H. Molnár Emese: Beszédművelés, beszédtechnika. Multimédiás tananyag tanító szakos hallgatók számára

II. terem: 14.00-16.00 – 4. szekció:
Spiritualitás és személyiségfejlesztés

Sonkodi Rita: Miért nem beszélünk a gyerekeknek a halálról?
Domokos Áron: A modern spiritualitás tipológiája
Csörgő Zoltán: Buddhista pedagógia
Földiné Irtl Melinda: Személyiségfejlesztés a buddhista szemlélet tükrében
Inántsy Pap Ágnes: Az egyházi oktatási intézmények megváltozott szerepe a hátrányos helyzetű régiókban
Dombi Józsefné: A kortárszene megismerésének új lehetőségei az SZTE JGYPK Ének- zene Tanszék történetében

I. terem: 16.00-17.40 – 5. szekció:
Gyógypedagógia

Magyar Adél: Stigmatizálás, kirekesztés, elidegenítés, elzárás – Az értelmi fogyatékos emberről alkotott kép változása és az elzárás intézményrendszerének kialakulása az újkori Európában
Mile Anikó: Az integrált nevelés gyógypedagógiai feltételei
Máténé Homoki Tünde: Motivációk és esélyek – frissdiplomás gyógypedagógusok reflexiói a pályára állás tapasztalataira
Gál Zita és Horváth Alexandra Nikoletta: A nyelvi fejlettség, a tudatelméleti működés és a munkamemória kapacitás összefüggéseinek vizsgálata beszédhibás gyermekek körében
Szilágyi Barnabás: A gondolkodási műveltek mérése és felhasználása differenciált fejlesztés céljából, kitekintést adva a gyógypedagógiai távlatokra

2015. január 13. (kedd)

I. terem: 10.00-12.00 – 6. szekció:
Szociális kompetenciák fejlesztése

Katona Istvánné: A szociális kompetencia és a konstruktivista paradigma kapcsolódási pontjai
Subrt Péter: Modellprogram a serdülőkorúak szociális kompetenciáinak fejlesztésére a konstruktivista paradigma alapján
Meszlényi-Lenhart Emese: Vízhez szoktatás jelentősége és gyakorlatanyagának bemutatása óvodapedagógus hallgatók számára
Vári Beáta: Mindennapos testnevelésben résztvevő és nem résztvevő általános iskolások koordinációs képességeinek összehasonlító vizsgálata
Hajduné László Zita: Tehetséggondozó programok alternatíváinak bemutatása és alkalmazása az iskolai testnevelés és sport területén
Verebélyi Gabriella: Egy roma/cigány közösség nyelvhasználati sajátosságainak vizsgálata az iskolai megfelelés szempontjából

II. terem: 10.00-12.00 – 7. szekció: LLL

Hegy-Halmos Nóra: A pályaorientáció elmélete és gyakorlata a magyarországi köznevelési intézményekben
Farkas Éva: A nem formális tanulási környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése
Fáyné Dombi Alice és Kovács Krisztina: Mentortanár szakos hallgatók mentorképe, mentorszerep-felfogása
Soproni Zsuzsanna: Az informális tanulás és mozgatórugói angoltanító tanárok fejlődéstörténetében
Szabad Klaudia: A Z generáció jövőképe
Molnár György: Lifelong learning stratégia szerepe az oktatási és képzési rendszerben Magyarországon

12.00-13.00: Ebédszünet

I. terem: 13.00: *A Practice and Theory in Systems of Education* (PTSE) c. folyóirat nyilvános szerkesztőbizottsági ülése

I. terem: 14.00-15.20 – 8. szekció: Neveléstörténet I.

Nagy Adrienn: Két tanítási nyelvű közép fokú iskolák Magyarországon a két háború között
Kiss Gabriella: A tudás és a tanulás értelmezése Paolo Freire és Joseph Wresinski pedagógiai gyakorlatában
Pornói Imre: Népiskola kontra Általános iskola
Molnár Béla: Főiskolai tanítóképzés 1947 és 1949 között

II. terem: 14.00-15.40 – 9. szekció: Nyelvoktatás

Poros Andrea: Chit-chat – egy több mint 100 éves angol nyelvű magazin angolul tanulók részére
Molnár Diána: Értés? Olvasás! Idegennyelv-tanítás újragondolva
Kegyess Erika: A tandem módszer innovatív alkalmazási lehetőségei a nyelvoktatásban
Sárvári Tünde: Beszélni arany! A beszéd készség fejlesztésének lehetőségei a 6-10 éves korosztály német mint idegennyelv- oktatásban
Szladek Emese: Kislétszámú csoport módszertani kihívásai a fordítóképzésben

I. terem: 15.40-17.00 – 10. szekció: Neveléstörténet II.

Dombi Mária Adrienn és Dombi Alice: Nevelői szerepstruktúra – változás a történelmi forráskutatás tükrében
Szóró Ilona: A tanári katedrától a szabadművelődés szervezéséig: Szathmáry Lajos pályája (1927-1949)
Uherkovich Orsolya Réka: Családi életre nevelés az 1930-as években, a Néptanítók Lapja és a Magyar Cserkész sajtótermékek tükrében
Olasz Lajos: A Horthy-korszak történelem tankönyveinek Kossuth-képe

2015. január 14. (szerda)

I. terem: 10.00-12.00 – 11. szekció: A lélek nevelése

Gulyás Enikő: A biblioterápia ismertsége Magyarországon: egy online kérdőív tapasztalatai
Béres Judit: Hátrányos helyzetű középiskolások személyiségfejlesztése biblioterápiával
Bárd Edit: Kritikus tömeg? Fejlesztések és szemléletváltás a magyarországi múzeumpedagógiában
Gróhné Illés Ildikó: Óvodások a múzeumban. Az óvodáskorú gyermek környezeti nevelésének lehetőségei a Duna Múzeumban
Bencéné Fekete Andrea: A reklám mint multikulturális nevelési módszer
Kováts-Németh Mária: A kultúráközvetítés dilemmái

II. terem: 10.00-12.00 – 12. szekció: Pedagógusképzés

Bogáthné Erdődi Judit: A nyugat-magyar pedagógusképzési modell egy kutatás tükrében
Pinczésné Palásthy Ildikó: A pedagógusok hivatásszemélyiségének néhány aspektusa
Fischer Andrea: A reflektív kompetencia fejlesztése
Bajzáth Angéla: Tanárképzés és tanári munka a doktori iskolákban
Hill Katalin: A természettudományos nevelés élményalapú oktatásának jelentősége a tanítóképzésben
Bodáné Kendrovics Rita: Módszertani innováció a környezetmérnök képzésben

12.00-12.40: Ebédszünet

12.40: Plenáris előadás

TORGYIK Judit: Gyermekmúzeumok, mint a képességek fejlesztésének színterei

I. terem: 13.20-14.40 – 13. szekció: Magyar nyelv és irodalom

Zs. Sejtes Györgyi: <i>Szövegelünk? Szövegeljünk!</i> A szöveg fogalma a pedagógiai alkalmazás tükrében
Lehmann Miklós: Nyelvi szakadékok az oktatásban
Schirm Anita: Nyelvi tévhitek helyett hasznosítható tudást – avagy mit, hogyan és miért kellene megváltoztatni a nyelvtan általános iskolai és középiskolai tanításában
Pogány Csilla: Gondolatok az irodalomtanításról

II. terem: 13.20-15.00 – 14. szekció: Tanulás

Kispálné Horváth Mária: A formális tanulás pozitív és negatív hatásai a felnőttek társas kapcsolataira egy kutatás eredményei alapján
Bácsi János: Motiváció a XXI. században
Andrásné Teleki Judit: Tanítók a motiválásról
Kovács Ildikó Éva és Mészáros Aranka: Pénzügyi kultúra vizsgálat középiskolás tanulók körében
Mészáros Aranka: Tréningek a felsőoktatási gyakorlatban

A konferencia zárása

Tartalmi összefoglalók

Tanítók a motiválásról

Andrásné Teleki Judit

Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar, Hajdúböszörmény

telekij@ped.unideb.hu

A kisgyerekkortól már elkezdődik azon készségek és képességek elsajátítása, amelyek később nélkülözhetetlenek lesznek a tanuláshoz, az életben való érvényesüléshez. A tanulás iránti motívumok kialakulása és fejlődésének elősegítése az óvodai nevelőmunka során jelenik meg először. Az óvodában kialakult motívumokra épülhetnek a későbbi, fejlettebb, magasabb rendű tanulási motívumok. Kutatási eredmények támasztják alá (Kozéki 1980), hogy a tananyag elsajátításának sikeressége csak 50%-ban függ az értelmi tényezőktől, a megmaradt részt a motiváció köré csoportosuló folyamatok határozzák meg. A motiváció cselekvésre készítő belső mozgató erő, ösztönzés, indító ok, ami képessé tesz a kitartásra, a hatékonyságra, a nagyobb erőfeszítésre. A tanulási folyamatban ez az „ösztönzés”, a tanulók érdeklődésének a felkeltése kiemelten fontos pedagógiai tevékenység.

A XXI. század tanulói már nem befogadói a passzív ismereteknek. Ma már a tanulást motiváló hatású tevékenységgé kell tenni, mert a készségek és képességek, csak megfelelő motivációk mellett működnek optimálisan. A pedagógusok sok esetben a gyenge tanulmányi eredmények – mint tanulási kudarcok – fő okaiként a tanulók motiválatlanságát jelölik. Gyermekeink bizony különbözőek – motiváltak és kevésbé motiváltak – ezért a tanulási folyamatban is más-más motivációs technikák járhatnak eredménnyel. Ebből következik, hogy a pedagógusoknak elengedhetetlen feladataik vannak a motivációval kapcsolatban. Ezért fontos arra a kérdéskörre keresni a választ, hogy e felgyorsult világunkban mi mindent tehet a pedagógus annak érdekében, hogy a tanulók megfelelően motiváltak, érdeklődők és nyitottak legyenek a tanulás iránt.

Motiváció a XXI. században

Bácsi János

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Alapfokú Művészetoktatási
Intézménye, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged

bacsi@jgypk.u-szeged.hu

A motiváció fogalmát lehet különböző aspektusból vizsgálni: 1. A valaha létezett pedagógiák (a szavak és a könyvek pedagógiája, a szemléltetés pedagógiája, a reformpedagógiák, a konstruktivista pedagógia, kognitív pedagógia, digitális pedagógia) mit értettek a motiváció fogalma alatt. 2. Vizsgálhatjuk azt is, hogy mi volt az egyes pedagógiákban a motiváció célja. 3. Érdemes megnézni, hogy az egyes motivációs felfogások milyen hatást szerettek volna gyakorolni a tanulókra. A fentiek alapján az idő függvényében röviden áttekintem a motiváció fogalmának és célrendszerének alakulását, de előadásom fő részében azt vizsgálom, hogy napjainkban a digitális pedagógia mit ért a z generáció motiválhatóságán, valamint, hogy a motivációnak milyen agyi lehorgonyozottságai lehetnek. Ha figyelembe vesszük, hogy a tanulás akkor eredményes, ha a rövidtávú memóriába beérkező új információ a hosszú távú memória több egységével kapcsolatba tud kerülni, és így több hosszú távú memóriatípusba be tud épülni, akkor számot kell tudnunk adni a memóriák működéséről, valamint pedagógiai szempontból arról a problémáról, hogy egy 30 fős osztály rövidtávú memóriájába hogyan lehet olyan információt juttatni, ami mindannyiak hosszú távú memóriájából előhív valamit. A magam részéről azt értem motivációnak, ha a tanár a tananyaggal kapcsolatban minden tanuló rövidtávú memóriájába olyan információt juttat, ami azonnal képes összekapcsolódni a hosszú távú memóriájának elemeivel. Ugyanis ha ez nem történik meg, akkor a tanár minden információja néhány perc alatt törlődik a diák rövid távú memóriájából, nem tud beépülni a hosszú távú memóriába, és erre az állapotra mondja a pedagógia: *„Úgy viselkedett az órán, mintha ott sem lett volna!”* Mit tehetünk, hogy tanítványaink ne viselkedjenek így?

A tanár szerepe a 2.0 – ás osztályban: Robot vagy valódi?

Bajner Mária

Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar, Szekszárd

bajner@igyk.pte.hu

Az előadás tényeket és adatokat közöl a digitális oktatás széles körű elterjedéséről, és az elmúlt 10-15 év tapasztalatainak tükrében igyekszik prognosztizálni a jövő tanodájának dilemmáit. Mivel az online oktatási módszerek az Egyesült Államokban a legnépszerűbbek, ezért az elemzésnek a Babson Survey (2013) szolgál alapul. Azok az oktatási intézmények, amelyek jelenleg halogatják az online kurzusok, vagy bármilyen web-es oktatási szolgáltatás bevezetését, valószínű, hogy sokáig nem tudnak ellenállni a „digitális cunami”-nak. Kényszerítő erővel hat rájuk egyrészt a nemzetközi verseny, másrészt a csökkenő állami támogatások, valamint a ma még általános iskolában járó diákok elvárásai az oktatással, az oktatási intézménnyel szemben. Az „alfák” és „ómegák” több egyéni figyelmet igényelnek, állandó (24/7) kapcsolatot egymással, a tanárral, és bárkivel, bárhol, bárhonnán, valamint sokkal nagyobb lehetőséget szeretnének kapni a kreativitás, az egyéni ötletek kibontakoztatásához. Ennek a kihívásnak a régi módszerekkel, a hagyományos osztályteremben működő tanító, tanár, oktató nem tud megfelelni. A kutatások azt bizonyítják, hogy a technológiát könnyebb bevezetni, mint a hagyományos oktatói szerepeket megváltoztatni. Jönnek a „facilitátorok”, a „mentorok”, a „coach-ok”, és a „tutorok” míg meg nem alkotják a megfelelően olcsó, praktikus és tévedhetetlen robot tanárt. Azt, hogy ez mennyire fikció vagy valóság, egyelőre nehéz eldönteni. A digitális pedagógia hívószavai, mint a „személyre szabott oktatás”, az „aktív élményszerzés”, a „portfólió”, stb. egy új világot tárnak elénk, melynek mindenképp részesei leszünk. Az, hogy a pályán focizunk, vagy a partvonalról fogunk bekiabálni, egyéni döntés lesz, melyre egy jó szakembernek fel kell készülnie.

Tanárképzés és tanári munka a doktori iskolákban

Bajzáth Angéla

Eötvös Loránd Tudományegyetem TÓK, Budapest

banaibajzath@gmail.com

A tanulás komplex és bonyolult folyamatai a doktori tanulmányok szintjén felvetik a relevancia, megfelelőség, minőség és diverzifikáltság kérdéseit. Hogyan kellene megtervezni és átalakítani a kutatások mai jellegének megfelelően a doktori iskolákban a tanárképzés és tanári munka megjelenését? Hogyan lehet megerősíteni a doktori fokozat jelentését/jelentőségét a tanárképzésben? Hogyan tudják az intézmények támogatni és összehangolni a szakmai köröket és hallgatókat, és tudnak érzékenyek lenni a tanulási eredményekre? A munkaerőpiac számára fontos az elismerés, de a doktori fokozat mögött meghúzódó tudományos eredmények nehezen feleltethetők meg a munkaerő piaci igényeknek. A Bologna-folyamat eredményeképpen egyre inkább kiderül, hogy a feltételezett egyenértékűség nem eléggé megbízható. Szükség van olyan doktori képzésre, mely különböző kultúrákban és országokban is használható/hasznosítható. Ennek eredményeképpen a nemzeti rendszereknek demonstrálniuk kell, hogy doktori képzésük összehasonlítható más rendszerek képzéseivel. A felsőoktatásnak szembesülnie kell ezekkel a kérdésekkel. Hogyan tudja egy intézmény támogatni a doktori kutatásokat? Milyen sajátosságokkal bír a doktori iskolai tanulás és tanítás? Hogyan gondolkodnak a Neveléstudományi Doktori Iskola szereplői a tanulási eredményekről, hogyan integrálható a neveléstudomány bölcsészeti és társadalomtudományi oldala? A megváltozott tanárképzés és az újraértelmezett pedagógus-szerepek indokoltá teszik annak vizsgálatát, hogy miként támogatja a hazai pedagógus-képzést és pedagógiai gyakorlatot az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája? Milyen kutatás-jellemzők azonosítható (tematikai mintázat, metodológia, hallgatói érdeklődés és előzetes tapasztalatok, stb.), s ebben miként jelenik meg a pedagógus-képzés és pedagóguskutatás? Kutatásunkban a pedagógusképzés és pedagóguskutatás meta-elemzésére teszünk kísérletet a doktori iskolákban. Egyrészt azt szeretnénk megvizsgálni, hogy milyen területét vizsgálják a pedagógusképzésnek és pedagógus-kutatásnak a doktori iskolák hallgatói, az abszolutóriumot már letett doktorjelöltek, és akik az utóbbi 3 évben szereztek fokozatot. Másrészt vizsgálni kívánjuk, hogy a doktori iskola milyen módon támogatja a tanulmányokat és a kutatásokat, az önálló kutatóvá válást, beleértve a jelenleg zajló moduláris képzésre való áttérést is. Van-e sajátos pedagógiája a doktori szintnek? Milyen szervezeti változások zajlanak, és mire lenne még szükség? A szakirodalmi feldolgozáson túl interjúk során is keressük ezekre a kérdésekre a válaszokat. A vizsgálatba bevonjuk a folyamatban lévő EDITE (*European Doctorate in Teacher Education*) kutatás eredményeit is, a már összegyűjtött 5 egyetemre (*University of Innsbruck, University of Lower Silesia, University of Lisbon, ELTE*) kiterjedő pedagógusképzéssel és kutatással összefüggő doktori témák adatbázisát. Az elméleti háttér az OECD-ben és az Európai Unióban a Bologna-folyamat doktori képzésekre vonatkozó irodalma adja (*Parry, 2011, Disciplines and Doctorates*).

Kritikus tömeg? Fejlesztések és szemléletváltás a magyarországi múzeumpedagógiában

Bárd Edit

Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum, Esztergom

bardedit@dunamuzeum.hu

A 2008-2013 közötti európai uniós támogatási periódusban a magyar múzeumok számára eddig nem látott léptékű fejlesztési forrás állt rendelkezésre kifejezetten oktatási-képzési szerepük erősítése, a múzeumi ismeretátadás infrastrukturális és módszertani megújítására. Ez a lehetőség új lendületet adott a teljes muzeális intézményrendszernek, és komoly szemléleti változásokat is hozott. Előadásomban PhD kutatásom alapján e fejlesztéseket mutatom be és elemzem eredményeit, hatását.

A Múzeumi Oktatási és Képzési Központ (MOKK) központi módszertani fejlesztése mint kiemelt projekt a múzeumi szakma szemléletváltásának elindítását és az iskolák és múzeumok kapcsolatának erősítését tűzte ki célul. Ennek érdekében módszertani és elméleti kutatásokat folytatott, tíz különböző akkreditált múzeumi és pedagógusképzést indított el, létrehozta az egész országra kiterjedő koordinátori hálózatot, konferenciákat, szakmai rendezvényeket szervezett, nyomtatott, illetve digitális, online formában széles körben elérhetővé tette a projekt keretében létrejött szakmai anyagokat, valamint létrehozta és működteti a Múzeumi a'la carte elnevezésű online múzeumpedagógiai adatbázist. A magyarországi múzeumok – elsősorban a vidéki intézmények – számára az uniós pályázati lehetőség nemcsak forrást jelentett a hiányos vagy rossz állapotú múzeumpedagógiai infrastruktúra fejlesztésére, hanem új célközönség megszólítására, együttműködések kialakítására, új típusú múzeumpedagógiai módszerek és eszközök kipróbálására is alkalmat teremtett. A MOKK-kal való együttműködés, a képzések és szakmai publikációk és az intézmények saját fejlesztéseinek tapasztalatai új irányokat mutattak, új készségek elsajátítását tették lehetővé. A „felülről” induló, központi kezdeményezések a képzések, szakmai programok és a koordinátorok tevékenysége révén megmozgatták a teljes múzeumi szakmát, a helyi szinten megvalósuló fejlesztések révén pedig széles körben terjedtek el a pályázati tapasztalatok, az új gondolkodásmód és módszertan. E kétirányú hatásrendszer eredményeképpen a magyarországi múzeumpedagógia elismertsége nőtt, a múzeumpedagógusok és múzeumi szakemberek nyitottak a közoktatás felé, és széles körben elfogadottá vált, hogy a múzeumok az iskolán kívüli ismeretszerzés fontos, eredményes és hatékony helyszínei.

A reklám mint multikulturális nevelési módszer

Bencéné Fekete Andrea

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar

fekete.andrea@ke.hu

A mai családok életében központi szerepet játszik a televízió és a számítógép, mely akarva akaratlanul is nevelő hatást gyakorol a gyerekekre. A reklámok is életünk részévé, irányítójává váltak. A kicsik még nem ismerik fel a reklámok háttérében rejlő valódi gazdasági célokat, és gyakran elcsábulnak, szüleiket vásárlásra ösztönzik. A reklámnak azonban nem csak gazdasági szerepe van, hanem döntően befolyásolja a gyermekek szocializációját is. A reklámok sztereotipizálnak, idealizált álmképeket közvetítenek, de a gyerekek gondolkodását nem csak negatív irányba befolyásolhatják, hanem pozitív hatást is gyakorolhatnak a világszemléletükre. Amennyiben nem tanulják meg a szűkebb környezetüktől az erkölcsi normákat, abban az esetben a reklám nevelő hatást gyakorolhat a felnövekvő nemzedékre. Kisiskolás korban a gyermek utánozza ideálját, megpróbál hasonlítani hozzá, követi viselkedését. Empirikus kutatásom során, olyan televízióban, interneten látható reklámokat, rövid filmeket gyűjtöttem össze, amelyek multikulturális szemléletmódot tükröznek. Több reklámban az empátia, a szeretet és az elfogadás áll a középpontban, az idősek, a szegények, hajléktalanok segítése, a különböző nemzetek, eltérő bőrszínű emberek elfogadása. Felmerülhet azonban bennünk az a kérdés, hogy a gyerekekhez a finom enni, innivaló, a kedvenc sport, a szép játék iránti vágy felkeltése mellett, eljut-e a multikulturális üzenet. A megszólítani kívánt célcsoport jól értelmezi-e a példát, követi-e. A kutatás második szakaszában a vizsgálat arra irányult, hogy milyen hatást gyakorolnak az alsó tagozatos gyermekekre, hogy értelmezik a közvetített tartalmat, hogyan jut el a gyerekekhez. A fókuszcsoporthoz interjú eredményeként derült fény arra, hogy a figyelmet fel kell hívni arra, hogy milyen információ fedezhető fel a csalogató termék mögött. A gyerekek többsége a kínált termékre koncentrált, így a reklám nevelő hatása nem érvényesül önállóan, szükség van a szülői, pedagógusi személyes beszélgetésre a témához kapcsolódóan.

Hátrányos helyzetű középiskolások személyiségfejlesztése biblioterápiával

Béres Judit

Pécsi Tudományegyetem FEEK Könyvtár- és Információtudományi Intézet

beres.judit@feek.pte.hu

A hátrányos helyzetű diákok mindennapi életében az életminőségüket és iskolai sikerességüket, hovatovább a jövőbeni érvényesülési lehetőségeiket negatívan befolyásoló hátrányok (pl. mély szegénység miatti súlyos nélkülözés, az egészséges fejlődés feltételeit nem biztosító lakókörnyezet, a szülők alacsony iskolai végzettsége, munkanélkülisége stb.) állnak fenn. A hátrányos helyzetű fiatalok szocio-emocionális szempontból inkább veszélyeztetettek, sebezhetőbbek a szociális és érzelmi problémákkal szemben (pl. negatív énkép, szorongás, depresszió, vagy bántalmazás, elhanyagolás, esetleg árvaság következményei miatt). E fiatalok esetében az iskolák pedagógiai munkájának és ahhoz kapcsolódva az iskolán belüli és azon kívüli fejlesztő foglalkoztatásnak közös célja a hátrányok kompenzálása és az esélyek növelése a sikeresebb társadalmi integráció elősegítése érdekében.

Az előadás három középiskolátípus (szakiskola, szakközépiskola és gimnázium) hátrányos helyzetű tanulóinak tartott fejlesztő biblioterápiás foglalkozások tapasztalatait hasonlítja össze, konkrét példákon keresztül mutatva be a diákokkal végzett terápiás munka kereteit, módszereit és sajátos kihívásait, az általános személyiségfejlesztést katalizáló olvasmányok kiválasztását, valamint az önismereti munkára való ráhangolódást segítő, fejlesztő játékok, feladatok néhány lehetőségét.

A terápiás célú közös olvasás és az annak nyomában szerveződő csoportterápiás munka kritériuma, hogy lehetővé váljon a középpontba helyezett terápiás értékek közvetítése, vezessük el az olvasót fontos belátásokhoz, sajátélményt megmozgató beszélgetéseket folytassunk. Fontos, hogy az olvasmányok legyenek adekvátak a célcsoport életkori sajátosságaihoz és érzelmi érettségéhez, tárgyaljanak őket érintő és érdeklő problémákat, váltsanak ki belőlük erős érzelmi válaszokat, serkentsék őket bevonódásra és változásra.

Az összehasonlításra kerülő biblioterápiás programok közös terápiás célkitűzései az önismeret, a problémamegoldó képesség és a kreativitás fejlesztése, a pozitív önértékelés és az alkalmazkodóképesség javítása, a szorongásoldás. A legfontosabb másodlagos célként az olvasás népszerűsítése, a beszéd-, kommunikációs és gondolkodási készségek javítása említhető.

Az előadás többek között arra reflektál, hogy a diákok, a terapeuták és a pedagógus kollégák visszajelzései alapján mely szövegek és feladatok bizonyultak terápiás szempontból hatékonyak, illetve a csoportterápiás munkák pontosan mivel segítették elő az egyéni fejlődést.

Módszertani innováció a környezetmérnök képzésben

Bodáné Kendrovics Rita

**Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar
Környezetmérnöki Intézet, Budapest**

bodane.rita@rkk.uni-obuda.hu

A környezetmérnök alapképzés módszertani megújulásának célja a hatékonyabb, gyakorlatorientáltabb oktatás megvalósítása, figyelembe véve a munkaerőpiac, és a hallgatók elvárásait. A kötött tanórai beosztás, a magas hallgatói csoportlétszámok többnyire a hagyományos oktatási módszerek (pl. előadás, magyarázat) alkalmazására adnak lehetőséget, háttérbe szorítva a munkáltató módszereket. A készségek, képességek fejlesztése így nem elég hatékony, a hallgatók kevésbé motiváltak, nem alakul ki az a belső, önszabályozó motiváció, mely az ismeretek további, egyéni úton történő megszerzéséhez, az élethosszig tartó tanulás képességének kialakulásához szükségesek.

A tanulmány megoldásként javasolja alkalmazni, és konkrét példán keresztül – Vízminőség-védelem tantárgy – mutatja be a projektoktatást és az azon belül alkalmazott pedagógiai módszereket. Az így elérhető eredményeket a Vízminőség-védelem tantárgy oktatására kidolgozott és megvalósított Kisvízfolyások szennyezőanyag terhelése projekt igazolta.

A projektoktatás azáltal, hogy lehetőséget nyújt a tanítási-tanulási tér bővítésére és a terepi munkát a képzés szerves részének tekinti, megteremti a kompetencia alapú képzést, hozzájárul a környezettel szembeni felelős, környezettudatos magatartás, továbbá a mérnöki tevékenységhez elengedhetetlen rendszerszemlélet kialakításához.

A tanulmányban bemutatott oktatási metodika mintaként szolgálhat a projekt tervezés és megvalósítás folyamatára egyéb, a környezetmérnök alapképzésben oktatott szakmai tantárgy oktatásában, vagy akár komplex környezeti probléma megoldásában is.

A nyugat-magyar pedagógusképzési modell egy kutatás tükrében

Bogáthné Erdődi Judit

Nyugat-magyarországi Egyetem

Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ, Szombathely

bejudit@pszk.nyme.hu

A Nyugat-magyarországi Egyetem pedagógusképzési modellje a kutatásra épített oktatás és a gyakorlatorientáltság egységét úgy valósítja meg, hogy a közoktatás feladataihoz, problémáihoz kapcsolódva szervez kutatásokat, ezek eredményeire építve fejlesztéseket hoz létre, amelyekre az oktatás és a szolgáltatások is építenek a pedagógus életpályamodell támogatása céljából a Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ keretein belül. A hálózatos, s jellemzően folyamatba ágyazott továbbképzési rendszer motorjai a hálózati központokként azonosított intézmények és azok innovatív pedagógusai.

A bemutatásra kerülő kutatás fejlesztései is beépülnek a tanárképzés, a tanártovábbképzés és a mindennapok módszertanába a nyugat-dunántúli régió partnerintézményinél, hiszen az online adaptív elemeket tartalmazó értékelés alkalmazásához olyan eszközt kínál, amely az egyéni képességfejlesztést támogatja az iskolában annak módszertani leírásával, s újfajta szemléletet közvetít a pedagógiai értékelés területén az online értékelés környezeteinek feltérképezésével és egy megfelelő adaptálásával. A kutatás feladatbankja 5. évfolyamosok reprezentatív mintáján kerül összetett kétcsoportos kísérlet keretében bemérésre és arra a problémára keresi a választ, hogy milyen összefüggések mutathatók ki a tanulók matematikai szövegesfeladat-megoldó képességének fejlettsége és az online adaptív elemeket tartalmazó értékelés alkalmazása között.

Az előadás felvázolja a szövegesfeladat-megoldó képesség mérésére megalkotott értelmezési keretet; összefoglalja a kognitív kompetencia összetett képességének (Nagy, 2001) összetevőit, áttekinti mérésének papíralapú tapasztalatait (Nagy és Csáki, 1976; Csapó és Vidákovich, 1998; Kelemen, Csíkos és Steklács, 2005) és nehézségeit. Pólya György (2000) általános megoldási sémájának, Lénárd Ferenc (1987) pszichológiai szempontú megközelítésének, Kintsch és Greeno (1985) számítógépes analógiájának, valamint Mayer és Hegarty (1998) problémareprezentációs stratégiájának, és Schoenfeld résztvevőképességeinek szintézise alapján kidolgozott általános modell megfelelő bázisként szolgál a szövegesfeladat-megoldó képesség online méréshez.

A kutatás megalapozására a modell alapján egy munkacsoportban feladatlapokat fejlesztettünk ki a szöveges feladatok megoldásának mérésére. Az 5. évfolyamos tanulók számára készített mérőeszközök kísérleti tesztelésére egy nyugat-dunántúli 300 fős megyei mintán került sor, s az adatok elemzése alapján korrigáljuk modellünket.

Matematika és tantárgy-pedagógiája tanításának megújulása a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar tanító szakán

Czédliné Bárkányi Éva

SZTE JGYPK TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged

czedli@jgypk.u-szeged.hu

Intézményünkben a tantárgy-pedagógiák tanulását, illetve a gyakorlati képzés során a tanítási gyakorlatot a tanító szakos hallgatók a matematikával (és az anyanyelvvel) kezdik. Ekkor pedagógiai, pszichológiai, módszertani tantárgyi ismereteik még meglehetősen hiányosak. A kurzus során nem évfolyamonként, hanem témakörönként vesszük át a tananyagot. Így a hallgatók megtapasztalhatják, hogy mit jelent a gyakorlatban a tananyag spirális elrendezése, s ennek megfelelően, hogyan jelennek meg a témakörökhöz kapcsolódva az egyes követelményszintek a különböző évfolyamokban. Tapasztalatom szerint, a tanítási gyakorlatokra, illetve a mikro tanításokra való felkészülés nagy nehézséget jelent a hallgatók számára. A 2013/ 2014. tanévben a *TÁMOP-4.1.1.C-12/1* pályázat keretében lehetőségem adódott új, interaktív tananyag kidolgozására. Az egyes témakörök feldolgozása során beillesztettem konkrét módszereket, eljárásokat, eszközöket kidolgozott minta feladatokat. Ezek természetesen csak példaként szolgálnak, egyrészt a megértést szolgálják, másrészt kiindulópontjai lehetnek a hallgatók ötleteinek. Ennek illusztrálására került bele néhány, a hallgatók által készített, a mikro tanítások során használt anyag is. Megtalálhatók továbbá matematika történeti utalások is, mivel a hallgatóknak nincs ilyen típusú kurzusuk, de a NAT ezt is tartalmazza. A tananyag a jelenlegi félévben került bevezetésre, s a hallgatók igen pozitívan fogadták. Visszajelzéseik szerint a számos példa segíti a megértést. Ezt igazolja az is, hogy a mikro tanítások sokkal ötletesebbek, eredményesebbek voltak a félév során.

A tananyagot PowerPoint és az interaktív tábla Notebook szoftverében készítettem el. A képek és az ábrák készítéséhez e két szoftver által felajánlott Clippart, illetve Gallery képgyűjteményt használtam fel. Ezzel is azt szerettem volna bemutatni, hogy minden különösebb felszerelés és beruházás nélkül is lehet nívós tananyagot összeállítani. Továbbá ezeket hallgatóink is ismerik, tanulnak bennük tananyagot szerkeszteni. Előadásomban a tananyagot, s néhány konkrét példát szeretném bemutatni.

Testnevelés az óvodában I. című multimédiás tananyag bemutatása

Cziberéné Nohel Gizella

SZTE JGYPK TOKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged

cziberin@jgypk.u-szeged.hu

Amikor az óvodapedagógus képzés karunkon történő indulásakor megfogalmaztam az egyes kurzusok teljesítésének feltételeként: az általános és középiskolai tanulmányok alatt elsajátított gimnasztikai alapformák, torna elemek jártasságszintű ismeretét, sajnos nem gondoltam, hogy ezzel a hallgatók többségénél igen magasra tettem a mércét. Úgy gondolom, hogy ezért elsősorban nem őket terheli a felelősség, és évek óta foglalkoztat a gondolat, hogy a hiányosságok mértékét hogyan lehetne csökkenteni, sikerélményhez juttatni őket. A címben jelzett kurzus céljai többek között az alábbiak:

- a hallgatók ismerjék meg a gimnasztika, a torna, a játékok személyiségfejlesztésben betöltött szerepét;
- sajátítsák el a gimnasztika, a gyermektorna, valamint az előbbiekkal kapcsolatos játékok gyakorlatanyagát, oktatásának módszertanát;
- képesek legyenek a mozgásanyagot legalább jártasságszinten bemutatni;
- tudják a tanultakat gyakorlati munkájukban alkalmazni.

Ezen célok elérése igen nagy energiák mozgósítását várja el a diáktól és tanártól egyaránt, hiszen a képességek hiánya mellett az alacsony óraszám is nehezíti azok megvalósítását. Ez év tavaszán egy pályázat keretében sikerült elkészíteni egy multimédiás tananyagot a címben említett tantárgy oktatásához, mely elsősorban önképzésre készült, segítve természetesen a levelező képzést is. Remélem, hogy a tananyag hatékonyabbá teszi a kurzus oktatását, javítja a hallgatók motivációját és aktivitását. Ezt az anyagot szeretném bemutatni a konferencián, nem titkoltan várva a kollegák építő véleményét.

Mivel a kurzus a tantervben a tavaszi félévben szerepel, gyakorlati tapasztalatokról még nem tudok beszámolni, de Erasmus+ oktatói mobilitás alkalmával a Nyitrai Konstantin Egyetem Közép-Európai Karán tanuló hallgatóknak bemutattam, és pozitív visszajelzéseket kaptam.

Tőke-konverzációs folyamatok vizsgálata az IKT térben

Czövek Andrea

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

czoveka@ektf.hu

Arra a kérdésre keresünk elméleti és gyakorlati válaszokat, hogy az infokommunikációs eszközök térhódítása hogyan járul hozzá a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségekhez, új egyenlőtlenségek mutathatóak ki, vagy ezek alkalmasak arra, hogy megváltoztassák a meglévőket. Az információhoz való hozzájutást ugyanis az infokommunikációs eszközök használata befolyásolja, ily módon a társadalmi státust is (Bognár-Galács, 2004).

Az információs társadalommal foglalkozó teóriákat ennek megfelelően két nagy csoportba lehet osztani: liberális, technofíl koncepciók mentén szerveződő, és a negatív hatást tulajdonító technofób elvek mentén szerveződő álláspontokra. Az előbbi esélyt lát az egyenlőtlenség kiküszöbölésére, míg a másik kevésbé.

Elméleti-szakirodalmi felvetésünkben bemutatjuk azokat az elméleteket, amelyek a kutatás főbb kérdéseit magyarázzák (Bourdieu (1978), digitális szakadék fogalma, használati formák és a használat intenzitása vonatkozásokat Cho, Jaeho (2003).

A kutatási célja az internet és az IKT eszközök mezejében – a digitális térbe – a tőke-konverzációs folyamatok vizsgálata. Eben a kutatási részben célunk megvizsgálni, hogy bizonyos meghatározott társadalmi csoportok tagjai mennyire, hogyan használják az internetet (hasznos használati index), tehát a különböző társadalmi csoportok IKT eszközhasználati szokásait.

Az előadásukban olyan *eredményeket* mutatunk be, amelyeket egy 500 fős kutatási mintán vettünk fel és értékeltünk, és hozzájárulnak az elméleti részben megfogalmazott kérdések megválaszolásához.

Buddhista pedagógia

Csörgő Zoltán

A Tan Kapuja Buddhista Egyház, Budapest

csorgo.zoltan@tkbf.hu

A buddhista pedagógia sok ponton illeszthető a nyugati pedagógia célkitűzéseihez és számos területen gazdagíthatja is azt, kiegészítheti az oktatási-nevelési folyamat eredményeit azzal, amit fontosnak tart a buddhizmus. Ilyen az, hogy a gyerekek helyesen mérjék fel azt az összefüggésrendszert, amelyben élnek, s a bennük rejlő lehetőségek, velük született tehetségek egészét képességekké fejlesszék.

Ennek érdekében szükséges az, hogy kialakítsunk egy olyan nevelési, erkölcsoktatási elméletet és gyakorlatot, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekekben élők maradjanak bizonyos velük született képességek, illetve megkapják a támaszt a bennük rejlő lehetőségek kibontakoztatásához.

A buddhizmus szellemében fontosnak tartjuk, hogy a nyitottság, a megismerésvágy, a kíváncsiság, a tudni akarás, a fejlett kifejezésbeli gazdagság, mely nemcsak szóbeli, sőt leginkább nem az, az eredeti látásmód, a könnyedség, a játékosság és a közvetlenség értékeit is fenn tudjuk tartani, meg tudjuk erősíteni a gyerekekben. Emellett fejlesztésre szorulóknak tartjuk a következőket: a felelősségtudat, az önrendelkezés, az önuralom, a fegyelmezettség, az összpontosító képesség, az együttérzés, a készen kapott tudás visszaadása helyett képességek kibontakoztatása, az életközeli tanulással elnyert tudás ötletgazdag és megoldásközpontú alkalmazása, az erkölcsös és önfejlesztő magatartás- és tevékenységformák.

Ezzel a buddhista pedagógia szerves része tud lenni a nyugati pedagógiának. Nem a keleti oktatási-nevelési módszereket kívánjuk adaptálni, hanem a keletiből és a nyugatiból a legjobb elemeket ötvözni egy olyan folyamatban, amely igyekszik megtalálni a középutat és egyensúlyt a nyugati és a keleti világ, kultúra eszményei és értékei között. Nem az a cél, hogy a mai világban a nyugati életstílustól eltávolodott emberek képződjenek, hanem olyanok, akik többletképességgel és az összefüggésekbe mélyebben hatoló látásmóddal felvértezve képesek helytállni környezetükben, fáradhatatlanul, kitartóan, eltökélten és hatékonyan munkálkodva önmaguk s a világ jobbításán.

Ezt a holisztikus összefüggésekre építő megközelítést tehát három elvben ragadhatjuk meg. Egyfelől szeretnénk nagyobb figyelmet fordítani a keleti kultúrák megismertetésére, hiszen ez a mai, gyorsan változó világunkban meghatározó igény lehet. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy szervesen illeszkedjenek az ismeretek az iskolában tanított egyéb tantárgyak világába is. A buddhista szemléletet továbbá nem csak a nyugati kultúrához kívánjuk igazítani, hanem azon belül a magyar néphagyományhoz is, valamint kapcsolatot igyekszünk találni a hazai – keresztény és egyéb – vallások világához, szimbólumaihoz, tanításaihoz is, mivel a buddhizmus mindig odafigyelt a helyi kultúrákra és épített azokra.

Szöveges feladatok a matematikatanításban

Debrenti Edith

Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad

edit.debrenti@gmail.com

Az 1990-es évektől a világ legfejlettebb országait tömörítő OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development/ Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) azért indította el a háromévenkénti monitorozó jellegű felméréssorozatát, a PISA-méréseket (Programme for International Student Assessment), hogy a fejlődéshez szükséges változtatásokat megalapozza azzal, hogy három műveltségterületen (alkalmazott matematikai műveltség, alkalmazott természettudományi műveltség és szövegértés) vizsgálja a tizenöt éves tanulók képességét, mérje fel, hogy rendelkeznek-e a tanulók azzal az alkalmazható tudással, amelyre egy modern társadalomban szükség van. A mérés az iskolai tanulás során elsajátított ismeretekből és készségekből felépülő, az adott tudományterületen érvényes tudásra összpontosít. Azt méri, hogy a tanulók milyen mértékben alkalmazzák szövegértési képességüket a hétköznapi helyzetekben megjelenő szövegek megértésekor és értelmezésekor; vagy mennyire képesek felismerni, megérteni, értelmezni és megoldani egy matematikai vagy természettudományi jellegű problémát, ha ilyennel találkoznak.

Az olvasás-szövegértés, az értelmes tanulás, elsajátítás, a megértés mindenfajta tanulásnak alapvető szempontja, a matematikatanulás esetén talán még nagyobb ennek a jelentősége. A matematikai kompetencia modelljében az összetevők között a készségeknél találjuk a szövegesfeladatok megoldását, illetve a kommunikációs készségeknél a szövegértést, szövegértelmezést.

A problémamegoldó képesség hatékony fejlesztéséhez hozzájárul minél több olyan szöveges feladat felvetése, amely ismeretlen a feladatmegoldó számára, és amelyhez neki kell megtalálnia a megoldási lépéseket, az algoritmust.

Az óvó- és tanítóképzés során nagy hangsúlyt fektetünk a szöveges feladatokra, ezek helyes értelmezésére, megértésére, a megoldási lépések betartására, esetleges reprezentációra, az eredménynek a valósággal való egybevetésére, mert a szöveges feladatoknak jelentős szerepe van a szövegértés fejlesztésében.

Kutatásom alapját egy matematikai teszt alkalmazása képezte, amelyet az óvodai és elemi oktatás pedagógiája szakos hallgatóim oldottak meg a Partiumi Keresztény Egyetemen. A kiválasztott teszt olyan feladatokat tartalmaz, amelyeket helyes szövegértelmezés és megértés esetén oldhatók meg, így alkalmasak a használható tudás vizsgálatára. Mélni szerettem volna önálló gondolkodásukat, problémamegoldó képességüket, tudásuk aktív alkalmazni tudását.

A kortárszene megismerésének új lehetőségei az SZTE JGYPK Ének- zene Tanszék történetében

Dombi Józsefné

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged

dombi5@freemail.hu

Az előadás bemutatja az 1928-ban alakult Ének zene Tanszék legfontosabb történeti periódusait, az oktatásban és a művészeti életben betöltött szerepét. A kutatás módszere dokumentumelemzés és személyes tapasztalat. A kutatás célja, hogy történeti látásmóddal világítson rá a kortárszene megismertetésének lehetőségeire.

Az első tanszékvezető dr Szeghy Endre személyesen ismerte Kodály Zoltánt. Bárdos Lajost. Fennmaradt levelek tanúsítják, hogy e neves szerzők milyen nagyra értékelték a szegedi főiskolán folyó oktató és művészi munkát. Az akkori hallgatók Kodály, Bárdos műveit ismerték és magas színvonalon tolmácsolták.

A további periódusokban a kortárszene megismerése területén fontos szerep jutott a karvezető tanároknak. Az ő irányításuk, program választásuk nagymértékben elősegítette a hallgatók kortárszenei ismereteit. Kiemelendő Kardos Pál és Dr. Mihálka György munkássága, akik Kodály kórusművek mellett egyre több Bartók művel ismertették meg a hallgatókat. Kortárs zeneszerzők Karai József és Petrovics Emil is ajánlottak kórusművet Dr. Mihálka Györgynek, ezzel a legújabb zeneszerzői stílusok is eljutottak a hallgatókhoz. A XXI. században két neves karvezető egyéniség határozta meg a kortárszene megismertetését. Dr. Ordasi Péter a női kari irodalomban Kocsár Miklós művészetének fontos tolmácsolója. Dr. Kovács Gábor a vegyeskari irodalomban többek között Tóth Péter és Gyöngyösi Levente műveire irányította a figyelmet.

Az előadás központba helyezi a legújabb kezdeményezéseket. Dr Maczelka Noémi tanszékvezető irányítása alatt az utóbbi 10 évben a kórus munkája mellett új lehetőségek kaptak teret a kortárszene megismertetésére Ennek egyik fontos színtere a „Zenepedagógiai Délelőtt”, továbbá új kezdeményezések a zenei versenyek, melyeket Meszlényi Róbert és Durkó Zsolt emlékére szerveztünk.

Az új kezdeményezések közül az előadás elemzi a „Zenepedagógiai Délelőtt” legfontosabb neveléstörténeti és zenepedagógiai vonatkozásait.

Nevelői szerepstruktúra – változás a történeti forráskutatás tükrében

Dombi Mária Adrienn, Dombi Alice

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged

mdombi@jgypk.u-szeged.hu, dalice@jgypk.u-szeged.hu

Az előadás egy kutatási módszer alkalmazását mutatja be 19. századi pedagógia textusok elemzése területén, különös tekintettel arra, hogy a forráskutatás módszerei a különböző műfajú narrációk esetében milyen különbségeket mutatnak, és ugyanakkor hogyan épül modell értékű egységes egészzé a nevelői szereprepertoár – rendszer.

Vizsgálatunk tárgyává tettünk 19. századi nevelési szakmunkákat, a korabeli pedagógiai szaksajtóban megjelent nevelői identitásmintákat közvetítő, folyóiratokban megjelent szakcikkeket, és nem kimondottan pedagógiai művekben megjelenő nevelői szerepleírásokat. Kvalitatív és kvantitatív módszereket alkalmaztunk.

Kutatási kérdéseink arra irányultak, hogy feltárjuk a korabeli pedagógiai narráció fontosabb irányait a nevelői szerepstruktúra változásának tükrében. Figyelmünk arra irányult, hogy a különböző forrásokban megjelenített korabeli szerepreprezentációkban a szakmaiság értéktartalmának változása milyen tényezők mentén valósul meg; a pedagógus szerepfeladatok értékvonzatai hogyan tükrözik a korabeli közgondolkodást; az ideálkép és a hétköznapi nevelői szerepelemek összefüggései milyen területen körvonalazhatók.

Vizsgálatunk eredményei alapján a következő megállapításokat tehetjük. A pedagógiai narráció lényegi elemei megragadhatók a nevelői identitás reprezentációiban. A pedagógiai professzió tartalma a programadó nevelők életútján keresztül feltárható. A pedagógiai szövegeknek kanonikus funkciói vannak, meghatározzák a 19. századi nevelők identitásvállalását. A textus emblémái az ideális nevelő képét, a szövegkorpuszok egésze pedig a hétköznapi pedagógus alakját vetíti elénk.

A téma elméleti jelentősége a 19. századi nevelői szerepstruktúra szerep-átrendeződési tendenciáinak feltárása, a korszpecifikus nevelői modell körvonalazása.

A modern spiritualitás tipológiája

Domokos Áron

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar, Kaposvár

aron-domokos@chello.hu

Szinte mindenki ismer a környezetében jógázó, reikiző, transzcendentális meditációt gyakorló, tarot-kártyavető, horoszkópkészítető, sámánutazáson résztvevő, a lakását fengshui elvek alapján berendező, gyógyító kristályokat vásárló, családállításra járó, az „alternatív gyógyászat” legtöbb ágára bizalommal tekintő, angyalokban hívő, a fényadás vagy az aurafésülés gyakorlatát követő egyént. Ha ilyet nem, hát jóshoz járó, a telepátia és a levitáció erejében bízót, parapszichológia rajongót, druida vagy wicca közösségbe járó, ősi civilizációk földönkívüli eredetét vallót vagy a szeretet rezgéseiről és a föld jótékony energiájáról esetleg a pozitív gondolatok valóságteremtő erejéről beszélőt biztosan. Az ún. modern spiritualitás ill. ezotéria fogalmát és társadalmi bázisát tudományos szempontból igen nehéz meghatározni: próbálkoznak vele kultúrakutatók, valláskutatók, szociológusok, pszichológusok, tudománytörténészek, művészettörténészek, kulturantropológusok egyaránt. Az ezotéria fogalomköre azonban egyszerre túldeterminált és homályos, s csak olyan problémásan definiálható fogalmak rendszerén keresztül közelíthető meg, mint a mágia, a spiritizmus, az okkultizmus, a gnoszticizmus, az (ál)tudomány vagy maga az (ál)vallás. Tipológiák és definíciók azért készültek a tudomány részéről leíró szándékkal (Fevre, Hanegraaff, Heelas, Kamarás, Szilágyi, Farkas-Mund, Drury, Biedermann, vagy akár az ETO stb.), de polemikus-apologikus intencióval a vallás, sőt, még az „ezoterikus” szerzők részéről is (ők sokszor azért, hogy elhatárolódjanak a „gagy” ezotériától.) Tanulmányomban ezeket a tipológiákat, megközelítéseket veszem végig és vetem össze egy valamikori tudományos konszenzust erősítendő.

A nem formális tanulási környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése

Farkas Éva

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Felnőttképzési Intézet, Szeged

farkaseva9@gmail.com

Előadásomban a nem formális tanulási környezetben szerzett „learning outcomes” méréséhez és elismeréséhez szükséges rendszermodell kidolgozására és alkalmazására irányuló kutatásom¹ eredményeit mutatom be. A 2013. szeptember és 2014. augusztus között megvalósuló kutatás célja a nem formális tanulási környezetben szerzett tanulási eredmények értékelésének, érvényesítésének, elismerésének és dokumentálásának módszertani vizsgálata, a mérés és értékelés sztenderdjeinek és modelljének kidolgozása a felnőttkori tanulás szektorában.

Az elismerési eljárás lényege a különböző kontextusokban megszerzett tudás szabályozott eljárás során történő újraértékelése és beemelése a formális képzési program illetve a foglalkozási standardok értelmezési keretei közé. A módszertan alapja a „learning outcomes”, amely új, eddig nem használt fogalom a magyar szak- és felnőttképzési terminológiában. Ebben a kontextusban a kompetenciák értékelése nem az input-tényezők alapján, hanem a meghatározott és elvárt tanulási eredmények mérése alapján történik.

Kutatásom során desk-research módszerrel feldolgoztam és összegeztem a nem-formális és informális tanulás eredményének érvényesítéséhez kapcsolódó, uniós és hazai szak- és felnőttképzésre vonatkozó jogi és stratégiai szabályozási helyzetképet. 10 európai ország validációs gyakorlatát vizsgáltam annak érdekében, hogy összegyűjtssem a nem formális úton szerzett tanulási eredmények elismerésére vonatkozó jó és működő gyakorlatokat. A nemzetközi példák elemzése azt mutatja, hogy az elismerési rendszerek ott működnek hatékonyan, ahol teret nyert a tanulási eredmény alapú megközelítés és létrejött a nemzeti képesítési keretrendszer.

A nem formális tanulási környezetben szerzett tanulási eredmények elismerési eljárásához nélkülözhetetlen módszertan kidolgozását követően modellezem az elismerési eljárást, és javaslatot teszek annak nemzeti szintű bevezetésére, amely lehetővé teszi, hogy a felnőttek az iskolarendszeren kívül szerzett tudásukat elismertethessék a munkaerőpiacon. A rendszer kialakítása ösztönzi az egész életen át tartó tanulásban való részvételt, vonzóbbá teszi a képzést, második esélyt biztosít, növeli a foglalkoztathatóságot, segíti a szakpolitikai célok elérését.

¹ A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Mentortanár szakos hallgatók mentorképe, mentorszerep-felfogása

Fáyné Dombi Alice, Kovács Krisztina

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar TOKI, Szeged

dalice@jgypk.u-szeged.hu, kovacs.k@jgypk.u-szeged.hu

A pedagógus pálya egy egész életen át tartó professzionális fejlődés. A folyamat a pedagógusképzés során indul el, de ahhoz, hogy a pedagógus munkáját szakmailag magas színvonalon tudja végezni, hosszú évek során megszerzett gyakorlati tapasztalatra van szükség. A pedagógusképzésben és a pályakezdő szakaszban a sikeres pályaszocializáció érdekében meghatározó a mentori támogatás biztosítása. A mentori szerepstruktúrák és az ahhoz tartozó feladatkörök komplexek, melyek sikeres ellátása nem egyszerű munka, elméletét és gyakorlatát a szakmai segítők a mentorképzés során sajátíthatják el.

A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán a 2014/2015-ös tanévben két csoporttal indult el a gyakorlatvezető mentortanár képzés. A hallgatók gyakorló pedagógusok, professzionális elméleti és gyakorlati tudás birtokában vannak, egy részük már mentori tapasztalatokkal is rendelkezik. A mentorképzés során arra törekszünk, hogy továbbfejlesszük a hallgatók szakterületi ismereteit, pedagógusi kompetenciáit. A képzés célja a résztvevők felkészítése a pályakezdők pályaszocializációjával kapcsolatos feladatok ellátására, és a pedagógusjelöltek gyakorlati képzésének irányítására.

Előadásunkban egy feltáró-fejlesztő kutatás eredményeit mutatjuk be, amely a szegedi mentorképzésben részt vevő hallgatók mentorképének alakulását tárja fel. Kardinális kérdésnek tekintjük, hogy feltárjuk a mentorjelöltek előzetes nézeteit a mentori szerepfeladatokkal kapcsolatban, majd összegezzük a képzés során szerzett tudás, képességstruktúrájukat, attitűdváltozás tendenciáit. Munkánk során azt elemezzük, hogy milyennek látják a mentortanár hallgatók az eredményes mentort. Melyek a követendő minták, az elvárt alapvető személyiségvonások, a mentori kompetenciák, mi jellemzi a mentor és mentorált közötti kapcsolatot. Meglátásunk szerint a hallgatók mentorképének vizsgálata reflexiós lehetőséget nyújt egyrészt a hallgatóinknak saját kezdő pedagógusi élményeikre, gyakorlati munkájukra, másrészt az oktatóknak a képzésbeli tapasztalatokra vonatkozóan.

A mentorkép vizsgálatához alkalmazott módszer-együttesünk a kvantitív és kvalitatív tartalomelemzés módszerére épül. Kiemelt módszereink: megfigyelés, kérdőív, meghatározott szempontú írásbeli beszámoló, gondolattérkép, projektfeladatok dokumentációi.

Kutatásunk eredményei a mentori szerepek mélyebb tartalmának feltárásának segítségével a képzésfejlesztést is szolgálják.

Az internet hasznos használata

Fazekas Ida¹

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

fazakasida@ektf.hu

Míg a digitális szakadék elméletei elsősorban a hozzáférés különbségei alapján gondolják dichotómnak a társadalmat, addig a hasznos használat hangsúlyozói azt gondolják, hogy a penetráció előrehaladtával nem az a fontos, hogy ki fér hozzá az internethez és ki nem, hanem hogy ki mit csinál és mit képes csinálni, amikor használja a világhálót; a használat minősége válik megkülönböztető dimenzióvá. Még ha – ahogy egyes kutatók jósolják – teljessé válik is a telítettség a hozzáférésben, ez nem jelenti azt, hogy a digitális megosztottság legyőzött, hiszen új aspektusok, mégpedig a felhasználók közötti különbségek válnak fontossá.

A DiMaggio-Hargittai páros által javasolt új megközelítés a felhasználók közötti egyenlőtlenségekre koncentrál, kulcsfogalma ebből következően a digitális (vagy technológiai) egyenlőtlenség („digital inequality”). Ennek legfontosabb vizsgálandó dimenzióit a technikai apparátus, a használat autonómiájának, a képességek és készségek, a társadalmi támogatás és a *használat céljának egyenlőtlenségei*.

A szakirodalom a használat sokszínűségében rejlő egyenlőtlenségeket főként a hasznos használat kifejezéssel köti össze. Ennek mérésére szolgál az ún. „*Hasznos Használat Index*” (HHI). Mivel hasznosságról van szó, az index készítésekor a valamilyen szempontból hasznosnak tekinthető (valamilyen tőke növelésére alkalmas) tevékenységeket célszerű bevonni. Az index tehát azt mutatja meg, hogy ki hányféle célból szokta használni az internetet.

Tehát az internet, illetve az IKT eszközök használata olyan tudás, amely, ha nagyon egyenlőtlenül oszódik a társadalmi mechanizmusok által, akkor önmagában jelentheti az egyenlőtlenségek drasztikus növekedését.

Az IKT eszközök és internet használat terjedésének pozitív olvasata is lehetséges. Az infokommunikációs eszközök terjedése azt az ígéretet rejti magában, hogy a hagyományos deprivációkat/egyenlőtlenségeket okozó tényezők hatalma gyengül, és létrejön az infokommunikációs kompetenciákra alapozott új világ. Azt feltételezhetjük, hogy az új infokommunikációs eszközök megjelenése felpuhítja azokat a korlátokat, amelyeket a hagyományos egyenlőtlenségi tényezők hoznak létre.

Előadásunkban bemutatunk egy 500 fős mintán végzett kutatás eredményeit, a Hasznos Használati Index mérésére vonatkozóan, vagyis milyen tőke növelésére alkalmas tevékenységeket végeznek a neten. Továbbá bemutatjuk a HHI és a szocio-demográfiai változók közti szignifikáns összefüggéseket: nem, település hierarchia, gazdasági aktivitás, életkor iskolai végzettség és jövedelem.

¹ Kolozsvári Csaba a konferenciára nem regisztrált társszerző

A verbális szeriális memória mérési és fejlesztési lehetőségei

Fazekasné Fenyvesi Margit

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged,
fenyvesim@yahoo.com

Papp Gabriella

Eötvös Loránd Tudományegyetem BGGYK, Budapest, gabriella.papp@barczi.elte.hu

A mindennapi életben számos olyan feladattal találjuk szembe magunkat, amelyekben egyszerre kell valamilyen információ sorozatot ideiglenesen tárolni és manipulálni. Feladattól függően a mennyiséget és a sorrendet kell észlelni és megtartani, vagy mind a kettő kognitív folyamatra egyszerre van szükség. A hibatípusokból következtetni lehet arra, melyik összetevő működik helytelenül.

A rövid távú verbális szeriális memória, mint munkamemória működik a nyelvi megértés, a dialógus, jegyzetelés, érvelés és a matematikai műveletek végzése során.

Tanulmányunkban a kognitív pszichológiai irányzat elvei szerint mutatjuk be a munkamemória alrendszerait, működési folyamatát, a felfogásért, megértésért és feldolgozásért felelős alrendszerek koordinált működését. Ismertetünk kidolgozás alatt álló, illetve már nyilvánosan is hozzáférhető mérési eszközöket olyan szempontból, hogy e kognitív folyamat melyik aspektusát közelítik meg.

A verbális szeriális memória fontossága és fejlesztési szükségessége minden tanítás tervezési folyamatban megfigyelhető. A fejlesztés tervezése egy erőteljes, de nem rendszerezett és nem konzekvens fejlesztési szándék.

Az emlékezet e területének fejlesztése minden tanulónál kiemelt jelentőségű, ugyanis az ehhez szükséges emlékezeti stratégia begyakorlása, majd alkalmazása további készségek megalapozását teszi majd lehetővé.

Egy konzekvensen tervezett (horizontális szemléletű) fejlesztő program beválása esetén reméljük, hogy a fejlesztés analógiáját megismerve és megértve a gyakorlatban dolgozó pedagógusok a beszédfejlesztés általános trendjét bővítik majd a verbális szeriális memória fejlesztésének tervezésével.

A reflektív kompetencia fejlesztése

Fischer Andrea

Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest

a.fischer@invitel.hu

A tanárképzés egyik leggyakrabban vitatott és még kevésbé kutatott kérdése a reflektív gondolkodás fejlődése, annak szerepe a tanári kompetenciák folyamatos fejlesztésében és a szakmai fejlődésben. Hogyan lehet legjobban támogatni a tanárjelölteket, és reflektív gondolkodásukat fejleszteni? Mi ebben a tanítási gyakorlatot kísérő mentorok szerepe? A reflektív gyakorlat hogyan járul hozzá bizonyos 'tanári' készségek, tudás és attitűd fejlesztéséhez? Ebben az előadásban két elméleti model segítségével fogjuk vizsgálni a fenti kérdéseket, és empirikus kutatási eredményeink alapján bemutatunk és elemzünk egy olyan újszerű sémát, ami a mentorképzésben és a tanárképzésben is alkalmazva hozzájárul a reflektív kompetencia kialakításához és fejlesztéséhez. Ez az újszerű, spirális modell a tudatos kompetencia tanulás eredeti elemeit nem-lineáris, hanem többdimenziós formában egyesíti és ezáltal a mentori munkában és a tanárképzési gyakorlatban is sikeresebben alkalmazható. Noha egy folyamatban lévő empirikus kutatás első eredményeiről szól ez a beszámoló, hasznos tapasztalatokat tudunk megosztani és ajánlásokat tudunk megfogalmazni a mentorképzési folyamatra vonatkozóan, a napi tanárképzési és mentorálási gyakorlatban és a tanári, szakmai fejlődés élethosszig tartó folyamatában is.

Személyiségfejlesztés a buddhista szemlélet tükrében

Földiné Irtl Melinda¹

A Tan Kapuja Buddhista Főiskola, Budapest

melindairtl@gmail.com

Az előadás célja. A személyiségfejlesztés és az ehhez szorosan kapcsolódó egészségfejlesztés fogalmának körüljárása és az oktató-nevelő munka során használható alternatív lehetőségeknek feltérképezése a buddhista szemlélet támogatásával. A buddhista alap-tanításokra támaszkodó filozófiai és gyakorlati megközelítés lehetőségeinek bemutatása a mai társadalmi szükségletek figyelembevételével.

Bevezetés. Az egészség fogalmának meghatározása a WHO nemzetközileg elfogadott meghatározásán túl, különböző irányokból, illetve számos szempont figyelembe vétele szerint is lehetséges (nyugati, keleti, orvosi, tudományos, pszichológiai, filozófiai, szociológiai, kulturális faktorok stb.).

Az alap WHO meghatározásából kiindulva fontos, lényeges kapcsolódási terület az a tény, hogy a biológiai, funkcionális egészségen túl a „lelki” és a szociális tényezők is hangsúlyt kapnak. Ez a két aspektus teremti meg az alapot ahhoz, hogy az egyén „teljes egészséghez” való viszonyulása értelmezhetővé váljon a keleti filozófiák szerint (különös tekintettel a buddhista szemléletre). E rendszerekben szintén alapvető faktor az egyén fizikai, testi jóllétén túl a *kiegyensúlyozott, rendezett, szabályozott* spirituális, mentális, emocionális állapot, és az egyén hasonló minőségű kapcsolódása a környezetéhez.

Jelen tanulmányban ismertetésre kerülnek a buddhista „személyiség” és „egészség” fogalmak lehetséges meghatározásai, melyek további sokszínű jelentéstartalommal bővíthetik az általános ismeretünket, megértésünket az „egész-ség” fogalmával, az egészség fejlesztésének és megvalósításának alternatív lehetőségeivel kapcsolatban.

Módszerek. Vallási és filozófiai szemlélettől függetlenül elfogadható, a oktatás-nevelés minden területén alkalmazható „technika”, módszer, amely a *megfigyelés, tudatosítás, elfogadás* gyakorlatára, alkalmazására épül.

Célok, jövő kép. A különböző területen munkálkodó szakemberek (orvosok, egészségügyben dolgozók, pedagógusok, szociális munkások stb.) nézőpont szélesítésének a támogatása. Kutatás ösztönzés az alternatív módszerek kifejlesztésére, hatásmechanizmusuk vizsgálatára az interdiszciplináris együttműködés figyelembevételével. Működő projektek rövid ismertetése. A Tan Kapuja Buddhista Főiskola intézményi szerepvállalásának bemutatása ebben a folyamatban.

¹ Komár Lajos a konferenciára nem regisztrált társszerző

A nyelvi fejlettség, a tudatelméleti működés és a munkamemória kapacitás összefüggéseinek vizsgálata beszédhibás gyermekek körében

Gál Zita, Horváth Alexandra

**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Gyógypedagógus-képző Intézet, szeged**

galzita@jgypk.u-szeged.hu, h.alexandra@freemail.hu

Vizsgálatunkban az egyes beszédhibák kognitív sajátosságait, a nyelvi fejlettség, a munkamemória kapacitás és a tudatelméleti működés összefüggéseit, a kontrollcsoportoktól való eltéréseit kíséreltük meg feltárni. A tudatelmélet olyan társas-kognitív képességünk, melynek segítségével mentális állapotokat tulajdonítunk önmagunknak és másoknak. A tudatelmélet és a kognitív funkciók, elsősorban a nyelvi fejlettség, vagy éppen a munkamemória kapacitás összefüggéseinek vizsgálatára már tipikus fejlődésű és fejlődési zavarral küzdő gyermekek körében is sor került a nemzetközi és a magyar kutatásokban egyaránt. Vizsgálatunk újszerűsége abban rejlik, hogy a beszédhibás gyermekek kognitív funkciói közötti összefüggések feltárásával a diagnosztikai és a terápiás munka számára új eredményeket és szempontokat világíthatunk meg. Kutatásunkat 90 óvodáskorú gyermek körében végeztük. Három beszédhibás csoport, a diffúz pösze (N=15 fő), a parciális pösze (N=15 fő) és dadogó gyermekek (N=15 fő) teljesítményét a nemben és életkorban illesztett kontrollcsoportok eredményeivel hasonlítottuk össze. A kognitív funkciók mérését három területen végeztük: (1) a nyelvi fejlettség mérését a PPL, a Gardner és a Peabody tesztekkel, (2) a munkamemória kapacitásának vizsgálatát a számterjedelem és a fordított számterjedelem tesztekkel, (3) a tudatelméleti működést első- és másodrendű hamisvélekedés-tesztekkel ellenőriztük. Eredményeink szerint a beszédhibás és a kontrollcsoportok között nem mutatható ki szignifikáns különbség a tudatelméleti teljesítményben és a munkamemória funkcionálás tekintetében. A nyelvi fejlettség expresszív szókincsre vonatkozó területe különbséget jelez a csoportok között. Továbbá a beszédhibás csoportban szignifikáns pozitív korreláció mutatható ki a tudatelmélet, a munkamemória, és a nyelvi fejlettség egyes mutatói között. A bővített elemzések azt mutatják, hogy a nyelvi fejlettség tekintetében három csoportot képezve az egész mintán (fejletlen, átlagos, fejlett csoport), a munkamemória és a másodrendű hamis vélekedés tesztek eredményei szignifikáns különbséget jeleznek. Jelen elővizsgálat eredményei összefüggéseket fednek fel a tudatelmélet, a munkamemória és a nyelvi fejlettség egyes mutatói között a beszédhibás gyermekek körében. Kutatásunk eredményei további vizsgálatokat ösztönözhetnek a területen, a későbbiekben a gyakorlatban is alkalmazhatók, a diagnosztikai és a terápiás munkába is beépíthetők.

Óvodások a múzeumban. Az óvodáskorú gyermek környezeti nevelésének lehetőségei a Duna Múzeumban

Gróhné Illés Ildikó

Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum (Duna Múzeum), Esztergom

gildiko@dunamuseum.hu

Az óvodák, iskolák kiemelten foglalkoznak a természet- és környezetvédelemmel, a környezettudatosságra való neveléssel. A természeti témakörök állnak legközelebb a gyermeki világhoz. A környező világ a természet törvényszerűségeinek megismerése vágyként él a gyermekkorban. Fontos kapcsolódási pont lehet a Duna Múzeum és az óvodai nevelési programok között a környezeti nevelés.

Az esztergomi Duna Múzeum hivatalos neve Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum. Múzeumunk célja, hogy az általános humán, természettudományos és műszaki ismereteket integrálva, a vízzel és más természeti erőforrásokkal való gazdálkodás különböző szempontjait bemutatva tudatosítsa a nagyközönségben a környezet- és vízvédelem iránti közös és egyéni felelősséget, kutatásaival és ismeretátadó tevékenységével segítse az egységes ökológiai szemlélet társadalmi méretű kialakítását. Állandó kiállításunk interaktív elemekkel színesített, több korosztály együttes látogatásához is megfelelő, élménygazdag, informatív kiállítás. Emellett korszerű, a gyermekek igényeinek megfelelő foglalkoztató teremben tudjuk fogadni kis látogatóinkat.

Évente megközelítőleg 4000 óvodás korú gyermek érkezik a Duna Múzeumba. Az ide érkező csoportok számára az óvópedagógusok egy része „tárlatvezetést” kér, az állandó kiállítást szeretné megtekinteni. Az állandó kiállítás működő, interaktív elemei különböző tevékenységekre adnak lehetőséget, így egy óvodás korú gyermek számára önmagában is elegendő a vízzel, a múzeummal való ismerkedésre. Az óvópedagógusok egyre inkább igénylik a tematikus foglalkozásokat is. Mindenekelőtt nem szabad szem előtt téveszteni az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait. A foglalkozásokon a helyesen megválasztott módszerek – megfigyelés, az érzékszervek összekapcsolása, játékos tevékenységek mint a bábjáték, szenzitív játékok mozgásos elemekkel tarkítva, gondolkodtató kérdések –, a manuális tevékenységek, rajzos ábrázolás, mind olyan pozitív élményeket adhatnak, melyek hozzájárulhatnak a környezetbarát magatartás formálódásához.

A biblioterápia ismertsége Magyarországon: egy online kérdőív tapasztalatai

Gulyás Enikő

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

gulyas.eniko@ektf.hu

Kutatásom során a fejlesztő biblioterápia hazai, gyakorlati alkalmazásának lehetőségeivel foglalkozom, azonban gyakran találok azzal, hogy nem tudták, mi is ez a módszer pontosan. Az online kérdőívünk célja annak felmérése volt, hogy az ország területén belül mennyire ismert a biblioterápia módszere, a kitöltők milyen arányban vettek részt már korábban ilyen foglalkozásokon, valamint milyen tapasztalatot szereztek ezek során. Ez azért fontos, mert hazánkban még nem készült hasonló felmérés, annak ellenére, hogy a módszer alkalmazási területe igen széles, többek között sikeresen alkalmazható csoportközösség építésére, a csoport perifériáján elhelyezkedő személyek társaik általi elfogadtatására, konfliktuskezelési módszerek megismertetése, a vitakészség fejlesztése, új értékek és hozzáállások közlése, szociális érzékenység növelése, valamint az érdeklődési kör szélesítése.

A kérdőív az UniPoll kérdőívszerkesztő rendszeren keresztül lett közzétéve, az alkalmazott mintavételi eljárás hólabda módszer volt, azonban nem reprezentatív. A kitöltést 525 fő kezdte el, és közülük 392 fő fejezte be teljesen, kutatásunk során csak azokat a kérdőíveket dolgoztuk fel, amelyek ez utóbbi kategóriába tartoztak. A kitöltők 25%-a 1986-ban született, a legidősebb kitöltők (2 fő) 1943-ban, a legfiatalabbak pedig 1994-ben (4 fő), a kitöltők 78%-a nő, 22%-a férfi, a kitöltők 34%-a valamely megyeszékhelyen él, és a 80% alkalmazottként dolgozik, a kérdőívet teljesen kitöltők közül 86-an könyvtárosként dolgoznak. Ez azért is fontos, mert a fejlesztő biblioterápiát az American Library Assocation 1939-ben könyvtári alapszolgáltatásként fogadta el (Bartos 19889). A kitöltők közül 130-an foglalkozásuknak köszönhetően rendszeresen foglalkoznak valamilyen korosztály tanításával. Mint az a módszer lehetséges alkalmazási területeiből, valamint a külföldi szakirodalomból (Sanacore 2012, Prater 2003, Norton és Vare 2004, Larson és Hoover 2012, Gavigan 2012) is látható, iskolai keretek között is sikeresen alkalmazható a módszer.

A kitöltők 36%-a az interneten keresztül hallott már a biblioterápiáról, a 28%-a még nem hallott a módszerről. A meseterápia esetében az arány nagyon hasonló, a legtöbben (35%) internet segítségével hallott már róla, a módszert nem ismerők aránya pedig csupán 19%. A kérdőívet kitöltők 82%-a még nem vett részt ilyen foglalkozásokon. A kérdőív nyílt kérdéseinek kvalitatív elemzése folyamatban van, így a konferencián friss eredményeket tudok bemutatni.

Egy kutatás eredményeinek hatása a szociálpedagógus képzésben folytatott közösségi munka tanegység oktatására

Hadnagy József

Eszterházy Károly Főiskola TKTK Szociálpedagógia Tanszék, Eger

hadnagy.jozsef@ektf.hu

A szociálpedagógus nevelésorientációjú intervenciók szervezésével segíti az ifjúsági korosztályhoz tartozó adaptációs nehézségekkel küzdő fiatalokat. Egyéni, csoportos és közösségi munkaformával dolgozik. Közösségi munka során főleg a közösségfejlesztés módszertanát használja (Varga-Vercseg, 2001). A szociálpedagógus képzés során elméleti és gyakorlati tanegységek segítik a közösségi munka elsajátítását. 2014-ben befejeződött a kutató csoportunk által megalkotott kutatás, melynek részeként az újonnan megjelenő IKT eszközök segítségével létrejövő kapcsolati hálózat szerveződési sajátosságait tártuk fel. Vizsgáltuk, hogy a különböző réteghelyzetű csoportok közösségi kapcsolatai, szerveződési sajátosságai milyen tökekonverziós lehetőségeket jelenthetnek a különböző réteghelyzeti tényezők mentén leírható társadalmi csoportok számára. Az IKT eszközök térhódítása mára már egyértelművé tette, hogy az ezzel kapcsolatos jelenségeket vizsgálni kell, hiszen létrejött egy másik tér az offline világon kívül, mely jelentős erővel és sajátosságos működéssel bír. Használatukkal a közösséghez tartozás élménye is, és a közösség felfogásával kapcsolatos nézetek is átalakulóban vannak. Új közösségek jelennek meg. Eltűnik a lokalitás fogalmának fontossága, mint közösségek létrejöttének egyik tényezője (Henderson-Thomas, 2002), ugyan akkor a globalizációval együtt járó kettős hatás is érvényesül. (Giddens, 2000). Hogyan szerveződnek ezek az új közösségek s milyen következményei vannak ennek a szerveződésnek? A matematikai hálózatok kutatása során (Rényi, 1959, Erdős, 1960) szabályos és szabálytalan hálózatokat különböztettek meg a kutatók s matematikai hálózatok kapcsán mára már eljutottunk a közösségi hálózatok sajátosságainak feltárásáig, mely megkönnyíti az IKT eszközök segítségével létrejött közösségi kapcsolatokban rejlő hálózati sajátosságok felismerését, és annak vizsgálatát. A kutatás elméleti alapjai és a gyakorlati eredményeink hozzájárulhatnak a közösségi munka tanegység tartalmának megújításához s a közösségi kapcsolatok modell tartalmának kidolgozásához, így újabb módszertan jelenhet meg a közösségi munka oktatása és gyakorlása során. Az ehhez vezető eredményekről, elméleti vonatkozásokról szól az előadás és az erre épülő tanulmány.

Tehetséggondozó programok alternatíváinak bemutatása és alkalmazása az iskolai testnevelés és sport területén

Hajduné László Zita

**Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
Sporttudományi és Testnevelési Intézet, Pécs**

zita@gamma.ttk.pte.hu

A sporttehetség és a sporttehetség gondozása több szempontból is jelentős hazánkban. A rendszerváltást követő években a nemzet sportja a legnagyobb veszteségeit a tehetséggondozás területén szenvedte el. Szeretnék rámutatni a sporttehetség gondozásának lehetőségeire az ezredfordulótól napjainkig. Egyrészt, olyan alternatívák bemutatására vállalkoztam, amelyek komplex tehetséggondozó programokat mutat be az iskolai testnevelés és a sport területén, amelyek elősegítik a sporttehetségek gondozását, és a sporttehetségek nevelését. Másrészt, az ott folyó munka tartalmának előterjesztésére, amely lehetőségeiben rejlik a tehetséggondozás problematikája, és annak megoldandó feladatai. Igyekszek rávilágítani, hogy a testnevelés és sport hogyan járulhat hozzá az iskolai tehetséggondozás és hátránykompenzálás problémakörének megoldásaihoz, hiszen vannak, akik a pszichomotoros területen emelkednek ki tudásukkal.

A gyermek- és ifjúsági sportról, és a minőségi sport tehetségnevelés helyzetéről kevés információ áll rendelkezésünkre. A különböző korosztályokban a tehetséges sportolók száma – egyes sportágak kivételétől eltekintve – csökkenő tendenciát mutat. A sportegyesületek helyzete évről-évre folyamatosan rosszabbodott, amely befolyásolta a hatékony pedagógiai és pszichológiai edzésmódszerek és edzéseszközök érvényesülését. A magyar sport utánpótlás-nevelése eddig nem rendelkezett közép-, hosszú távú koncepcióval. Így az ezredfordulót követően országszerte alakultak vagy éppen újjáalakultak a sportiskola rendszerű képzést folytató nevelési-oktatási intézmények. Az iskolai testnevelés és sport jellegéből adódóan kreatívabb szerepvállalásra nevel, és sajátos eszközein keresztül önkifejezésre, önmegvalósításra ad lehetőséget. Napjainkban a tehetséggondozás talán soha nem látott méreteket ölt hazánkban. Jóformán minden iskola előtérbe helyezi pedagógiai programjában a tehetséges tanulókkal történő speciális bánásmódot. A közoktatásról szóló törvény is több paragrafusban szorgalmazza a tehetséges tanulók iránti pedagógiai figyelem felkeltését.

Beszédművelés, beszédtechnika. Multimédiás tananyag tanító szakos hallgatók számára

H. Molnár Emese

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged

hmolnare@jgypk.u-szeged.hu

A pedagógus egyik legfontosabb megnyilvánulása a beszéd, s tulajdonképpen a hangja munkaeszköz is egyben. Ezért nagyon fontosnak tartom a Beszédművelés, beszédtechnika tantárgy oktatását, mely az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Tanító- és Óvóképző Intézetében a tanító szakos hallgatók számára második éve az én feladatom. Amikor megkaptam a kurzust, azzal szembesültem, hogy pillanatnyilag nincs kifejezetten erre a célra készült, a tanító szakos hallgatók számára hozzáférhető, megfelelő példányszámú tananyag (jegyzet). Pedig olyan tanítókat kell képeznünk, akik képesek a beszédükkel – annak hangzó és tartalmi megjelenésével egyaránt – példát mutatni tanítványaik számára. De nem csak nekik kell szépen és helyesen beszélniük, hanem abban is gyakorlatot kell szerezniük, hogyan kell a kisiskolások beszédképességét fejleszteni.

A TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012/0004 projekt keretein belül lehetőségem nyílt egy – a mai kor elvárásainak megfelelő – multimédiás tananyag elkészítésére, mely az elméleti rész mellett video- és hanganyagot, valamint interaktív animációkat is tartalmaz. A 14x2 órás kurzus és *célja olyan tanítók képzése, akik ismerik*

- a magyar nyelv intonációs szabályszerűségeit, hangsúlyozási alapegységeit, és azokat az elméleti ismereteknek megfelelően alkalmazni is tudják,
- a beszédtechnikai lehetőségeket és azokat a szituációhoz illően használni is képesek,
- a nyelvi percepció és produkció összefüggéseit, korosztályos sajátosságait, és tanításuk során ennek megfelelően készítik fel a tanulókat a hatékony kommunikációra,
- a nyelvi kommunikáció általános jellemzőit, tényezőit, funkcióit,
- a beszédhangokra vonatkozó legfontosabb tudnivalókat, a hangtörvényeket.

Ennek megfelelően a tananyag az alábbi kompetenciák fejlesztésére irányul:

- a szövegolvasási, szövegmondási technikák fejlesztése,
- a nonverbális eszközök hiteles alkalmazásának gyakorlása és tudatosítása a gondolatok átadásához verbális kommunikáció során,
- a hangok tiszta ejtésével, mintaszerű szép magyar beszéddel az igényes tanítói nyelvhasználat megalapozása és fejlesztése,
- a hallgatók problémaérzékenységének fejlesztése: szerezzenek kellő empátikus képességet, jellemezze őket felelősségérzet (a beszédészlelésre, beszédértésre figyelés, a képességek fejlesztése terén) a tanulás-tanítás, a tanítványok iránt.

A szövegolvasási gyakorlatokra és a zárthelyi dolgozatra szánt alkalmak kivételével minden óra azonosan épül fel: 1. Elmélet; 2. Gyakorlat; 3. Internetes böngésző; 4. Az önellenőrzés feladatai. Előadásomban ezt a multimédiás tananyagot szeretném bemutatni, melyet egy nyílt forráskódú xhtml-szerkesztő alkalmazás, az eXelearning tananyagfejlesztő szoftver felhasználásával készítettem el.

A pályorientáció elmélete és gyakorlata a magyarországi köznevelési intézményekben

Hegy-Halmos Nóra

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest
hegyi.halmos@ppk.elte.hu

A téma aktualitása, a kutatási probléma megfogalmazása. A magyar gazdaságot érintő nagymértékű munkanélküliség megelőzésében, a diplomás pályakezdő munkanélküliek, valamint a diplomás pályaelhagyók és –váltók számának csökkentésében jelentős szerepe van a megfelelő, időben megkezdett pályorientációs tevékenységnek. A jól megválasztott, érdeklődésünknek, képességeinknek, hajlamainknak megfelelő hivatás sikeres életpályát biztosíthat – a jó döntésben jelentős szerepe van az átgondoltan előkészített pályorientációs döntésnek.

A Nemzeti alaptanterv a pályorientációt a kiemelt fejlesztési feladatok között említi, mint az iskolai nevelés-oktatás alapvető célját. A pályorientáció folyamatának segítése igazi kihívást jelenthet az iskolarendszer számára, hiszen a köznevelési intézményekben, iskolákban elsősorban a pedagógusok feladataként jelenik meg. Vajon a pedagógus társadalom mennyire felkészült erre a feladatra? Milyen hazai gyakorlati és elméleti fejlesztésekkel válhat a felsőoktatási tanulmányokra felkészítő iskolai pályorientáció a diplomás munkanélküliség megelőzésének eszközévé Magyarországon?

A kutatás célja. A kutatás áttekinti a pályorientációra vonatkozó hazai és Európai Unió dokumentumokat, különös tekintettel azokat, melyek az iskolákban folyó ilyen irányú tevékenységekre vonatkoznak. Külföldi példákon keresztül mutatom be az iskolai pályorientáció, pályatanácsadás területén jellemző nemzetközi törekvéseket.

A kutatás célja átfogó képet alkotni a Magyarországon kialakult iskolai pályorientációs tevékenység gyakorlatáról, részletesen bemutatnom, hogy az alap- és középfokú oktatási intézmények pedagógusai és intézményvezetői hogyan vélekednek a pályorientációs tevékenység szerepéről és hatékonyságáról. Kutatásomban elsődlegesen a középiskolákra, azon belül is a tehetséggondozásban meghatározó szerepet játszó nyolc osztályos gimnáziumokra koncentrálok.

A kutatás további célja, a pedagógusok hozzáállásának vizsgálata a pályorientációs tevékenységben való részvételhez, illetve annak feltérképezése, véleményük szerint milyen kompetenciákra van szükségük ahhoz, hogy a pályorientációban, így a továbbtanulásban is sikeresen támogathassák diákjaikat. A kutatás ezen eredményei hozzájárulhatnak a pedagógus továbbképzések megújításához és fejlesztéséhez.

A kutatási cél megvalósítását segítő kutatási módszerek:

1. Komparatív dokumentumelemzés
2. Fókuszcsoporthoz tartozó interjú
3. Kérdőíves mintavétel
4. Esettanulmány

A kutatás várható eredményei. A kutatás során átfogó képet kaphatunk a magyarországi alap- és középfokú köznevelési intézmények pályorientációs tevékenységéről, gyakorlatáról. Összegyűjthetünk olyan jó gyakorlatokat, melyek segíthetnek más intézmények pályorientációs tevékenységének fejlesztésében, valamint egy támogató pedagógus továbbképzés kidolgozásában. Megismerhetjük a pedagógus társadalom, valamint a témában érintett szakemberek álláspontját a fejlesztési területeket illetően, ezek alapján javaslatokat tehetünk az oktatási kormányzat számára egy hatékony tanácsadási rendszer kiépítésére. Az kutatás során megkérdezett pedagógusok és intézményvezetők véleménye alapján orientációs pontokat tudunk adni a pedagógus továbbképzés számára.

A természettudományos nevelés élményalapú oktatásának jelentősége a tanítóképzésben

Hill Katalin

ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Természettudományi Tanszék, Budapest

hillkatalin@gmail.com

Sokat hallunk arról, – és a tanítóképzés során tapasztaljuk is -, hogy a természettudományok terén a diákok jelentős részének hiányosak az ismeretei, érdeklődésük, motivációjuk a természet, illetve természettudományok megismerésére pedig csekély, valahol az általános-, illetve középiskolai tanulmányaik során elveszítik azt.

Különös felelősséget és kihívást jelent a kialakult helyzet kezelése a pedagógusképzésben, hiszen a leendő tanítók, tanárok természettudományos attitűdje döntően befolyással lesz a jövő generációkra. Mind a hiányos szakmai háttértudás pótlása, mind a jól alkalmazható szakmódszertani repertoár biztosítása fontos feladat.

Előadásom első részében az ELTE Tanító – és Óvóképző Kara elsőéves tanító szakos hallgatóinak természettudományokkal való kapcsolatáról (tudás, a természettudományos tárgyak tanulása során szerzett tapasztalat, attitűd) készített felmérés eredményeit mutatom be. Tanszékünk elkötelezett arra vonatkozóan, hogy a hallgatóink természettudományos érdeklődését újra felkeltse, illetve helyreállítsa. Ehhez elengedhetetlenül fontos a pozitív élményeket nyújtó személyes tapasztalatszerzés.

Előadásom második részében bemutatom azokat az oktatásszervezési formákat, illetve Intézményünkön kívüli helyszíneket, melyekkel a hagyományos oktatás mellett az élményalapú természet megismerést, a természeti jelenségek mélyebb megértését, valamint a pozitív attitűd kialakulását kívánjuk támogatni. Külső helyszíneként többek között megismerhetjük a Kölyöklabort, mely a BASF vegyipari cég támogatásával a Fővárosi Állat- és Növénykertben kapott otthont, és hallgatóink rendszeres látogatói lettek, valamint a Carbondetectives projektet, mely különösen a környezettudatos attitűd, fenntartható életmódra nevelés terén jelentős.

Az egyházi oktatási intézmények megváltozott szerepe a hátrányos helyzetű régiókban

Inántsy Pap Ágnes

Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza

inantsypapagnes@gmail.com

Pusztai Gabriella (2013) az egyik tanulmányában kiemeli, hogy szisztematikus tendenciaként megfigyelhetünk azt a tényt, hogy a felekezeti iskolák minden szinten egyre nagyobb figyelmet fordítanak a hátrányos helyzetű diákokra. A megváltozott szociológiai körülmények olyan hozzáadott értéket kívánnak a felekezeti oktatástól, amely körvonalait minden iskolának magának kell definiálnia a saját pedagógiai programjában. Az is világos tény, hogy az említett oktatási intézményekben oktató tanárok számára is nagy kihívást jelentenek a megváltozott társadalmi körülményekhez való igazodás. Ebben nagy segítséget nyújtanak a zsinati dokumentumok, a Katolikus Nevelés Kongregációjának útmutatásai, illetve a fenntartó által képviselt irányvonal.

Jelen teoretikus vizsgálatom keretei a *II. Vatikáni Zsinat* három dokumentumára szorítkoztak. Elsősorban azokat a referenciákat vettem figyelembe az elemzés elvégzése során, amiket az *Antology of the Main Text on the Catholic School* published by the Congregation for Catholic Education in Rome from 1965 to 2009 című munka javasolt, illetve azokat amelyek a leghátrányosabb régiókban működő iskolák diákjai, illetve oktatói számára különleges jelentőségűek lehetnek az attitűd formáló nevelés folyamatában.

Következő vizsgálatom középpontjában jelen kérdések vizsgálata folytatódik. A Katolikus Nevelés Kongregációjának két fontos dokumentumát, az 1977-ben kiadott *Katolikus Iskolát* és az 1997-ben megjelent *A katolikus iskola a harmadik évezred küszöbén* című munkák vonatkozó referenciáit fogom megvizsgálni.

Szegregált és integrált oktatási rendszerek játékelméleti szimulációja

Kata János

BME Műszaki Pedagógia Tanszék, Budapest

kataj@eik.bme.hu

Az oktatáspolitikai egyik sok vihart kiváltó kérdése az oktatás integráltságának kérdése. Egyes szakemberek szerint ugyanis a fogyatékkal élők, az eltérő világnézetűek vagy a különböző nemzetiségűek a társadalom többi tagjától elkülönülten taníthatóak hatékonyan, legalábbis addig, míg közöttük a különbségek túl nagyok. Mások azt állítják, hogy ezek a különbségek legyőzhetőek, ha érintkeznek a fenti, különböző csoportok egymással – vagy ha ez nem is érhető el, legalább erősebb tolerancia alakul ki a társadalom tagjaiban egymással szemben.

Ahogy az elmúlt évtizedekben már többen is Nobel-díjat érdemeltek a közgazdasági és a szociológiai problémák játékelméleti eszközökkel való megoldásáért, *Thomas C. Shelling* is megkapta ezt az elismerést 2005-ben. Az általa kidolgozott modell a tolerancia manifesztálódásának elemzését tette lehetővé. Számításai azt eredményezték, hogy az egymástól eltérő kulturális és egyéb háttérrel rendelkező rétegek még akkor is törvényszerűen elkülönülnek egymástól, ha egymás iránti toleranciájuk maximális értékű. A közös életvitelnek ugyanis evidens következménye, hogy valamelyikük feladja hagyományait, és beépül a másik rétegbe.

Shelling publikált módszerének minimális módosításával az integrált és a szegregált oktatás kérdései is elemezhetővé válnak. Az előadás a szerző által elvégzett egyszerű szimulációs vizsgálatoknak (modellek különböző paraméterekkel történő futtatásának) és azok kiértékelésének (a bemenő és a kimenő paraméterek tenzor-transzformációk és Cobb-Douglas-féle függvényeinek alapján történő) ismertetését mutatja be.

A tolerancia erkölcsi nézőpontjából meghökkentő eredmények alapján a tolerancia még rövid távon is éppen a szegregált oktatást követeli meg. Az integráció ugyanis törvényszerűen csökkenti a kisebbségek arányát, és a kisebbségek arányának viszonylag tág tartományában be is olvasztja azok tagjait a többségi társadalomba.

A szociális kompetencia és a konstruktivista paradigma kapcsolódási pontjai

Katona Istvánné

Egri Pásztortölggyi Általános Iskola és Gimnázium, Eger

rkatonakatona@gmail.com

Referátumomban a szociális kompetencia helyét kívánom meghatározni a pedagógia fogalomrendszerében, majd a konstruktivista pedagógiai paradigma és a szociális kompetencia fogalmi rendszerein belüli kapcsolódási pontokat, a lehetséges kutatási területeket keresem. Munkám elsősorban elméleti jellegű, de célom az, hogy a felmerülő kérdések jó alapot biztosítsanak a szociális kompetenciák fejlődését elősegítő gyakorlati jellegű programok kidolgozása számára.

Referátumom első részében a szociális kompetencia fogalmát kívánom elhelyezni a pedagógia fogalomrendszerében.

Az oktatás funkciója a személyiség alakítása (*Falus 2003*). A komplex személyiséget célszerű rendszerszemléletű megközelítésben vizsgálni (*Nagy József 2010*). A személyiség mint komponensrendszer összetevői az egzisztenciális kompetenciák: a személyes, kognitív, szociális kompetenciaterületek (*Nagy József 2010*). Ha tehát a szociális kompetencia a személyiség összetevője és a személyiség alakítása az oktatás funkciója, akkor a szociális kompetenciának helye van a pedagógia fogalomrendszerében.

Referátumom második részében a szociális kompetenciával kapcsolatban felmerülő kérdésekre hívom fel a figyelmet, amelyek egy fejlesztő program kidolgozásánál alapvető jelentőséggel bírnak.

Milyen komponensekből áll a szociális kompetencia? Nagy József szerint négy komponensből: proszociális, szociális kommunikatív, együttélési és érdekérvényesítő kulcskompetenciákból. Érdemes-e külön vizsgálni a kulcskompetenciákat vagy inkább komplex fejlesztésben kellene gondolkodnunk? Előadásomnak ebben a részében egy általam kidolgozott, rendszerszemléleten alapuló kutatás módszertani eszközt, egy félig strukturált interjút tervezek bemutatni, amely a komponensrendszer-elmélet alapján kérdez rá a kulcskompetenciák komponenseire.

Egy lehetséges fejlesztőprogram elméleti kereteként a konstruktivista felfogást tekintem adekvátnak. A konstruktivizmus az utóbbi években stabil paradigmává vált a neveléstudomány területén (*Nahalka, 1997*).

Ez alapján felmerülhetnek az alábbi kérdések, kutatási területek egy fejlesztő program esetében:

Rendelkezik-e a serdülőkorú előzetes tudással a szociális kompetencia fogalomrendszerén belül? Van-e szerepe az előzetes tudásnak? Lehetséges-e a téves nézetek lebontása? Mi erre a legmegfelelőbb módszer egy fejlesztő programon belül? Van-e lehetőség a szociális kompetencia fogalomrendszerének adaptálódására? Lehetséges-e konceptuális váltások elérése a szociális kompetencia területén?

A tandem módszer innovatív alkalmazási lehetőségei a nyelvoktatásban

Kegyese Erika

Miskolci Egyetem, Miskolc

kegyeserika@gmail.com

A tandem mint nyelvtanulási és nyelvoktatási módszer elsősorban nyelvpárokban tanuló diákok körében kedvelt, és úgy ismerjük mint a nyelvtanulást motiváló és egyéni interkulturális tapasztalatokat lehetővé tevő módszert. Ugyanakkor ennél sokkal több, izgalmasabb és innovatívabb lehetőséget is kínál a tandem pedagógia a modern nyelvoktatás számára.

Az előadás áttekinti a tandem tanulási formákat, kialakulásukat, módszertani fogásait és szerepét a nyelvoktatásban, és példák során keresztül igazolja, hogy a különböző tandem formációk az idegen nyelvek oktatásában is sikerrel alkalmazhatóak, és nemcsak kiegészítő jelleggel, hiszen számos nyelv esetében készültek ún. tandem nyelvoktató anyagok, illetve számos partneriskola is támogatja a tandem-tanulást főként az idegen nyelvi tananyagok interkulturális szegmenseinek az elsajátításában.

Az előadás elméleti háttérében a tandem-tanulás módszertana áll, és annak egy új továbbfejlesztési lehetősége, a tandem-csoportokban való nyelvoktatás, amelyet a szaknyelvek területén sikerrel alkalmaz például a Hannoveri Egyetem, illetve az interkulturális kommunikáció terén a Hildesheimi Egyetem. Campus Hungary ösztöndíjjal tehettem látogatást mindkét egyetemen, és ismerhettem meg a tandem-tanulás osztálytermi alkalmazásának lehetőségeit. Ez segített hozzá, hogy a módszert saját oktatási közegemben is hatékonyan alkalmazzam. Az előadás célja, hogy beszámoljak a magyarországi adaptáció gyakorlatáról, nehézségeiről és sikereiről.

E tapasztalatok alapján úgy vélem, hogy a tandem mint tanulási munkaforma alkalmas az osztálytermi idegen nyelvi oktatás megújítására és annak hatékonyságának növelésére, valamint az idegen nyelvi oktatás színesebbé és élőbbé tételére is. Ennek eredményeképpen a Hannoveri és a Hildesheimi Egyetemmél együttműködve tettük meg az első lépéseket arra, hogy a német nyelvoktatásban is új színfoltot jelentő tandem módszertannal dolgozó interkulturális tananyagot dolgozzunk ki. Az előadásban bemutatom a tananyag koncepcióját is, és néhány már elkészült mintaoldalt, gyakorlatot, projektet.

A formális tanulás pozitív és negatív hatásai a felnőttek társas kapcsolataira egy kutatás eredményei alapján

Kispálné Horváth Mária

Nyugat-magyarországi Egyetem

Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ, Szombathely

mkispal@pszk.nyme.hu

Az elmúlt évtizedekben az euro-atlanti centrum országaiban – így hazánkban is – radikális változások történnek mind a gazdaságban, mind a munkaerőpiacon. Ezen változások természetesen hatással bírnak a társadalmi tényezőkre, az emberek életmódjára és közérzetére. A „minden nem biztos” világában a felnőttek számára jól-létük, komfortérzésük növelése központi jelentőségű. Az olvasatom szerint a komfortérzés egy komplex jelenség, ernyőfogalom, mely – összefüggésben egyrészt az elmúlt évtizedek gazdasági, foglalkoztatási, társadalmi változásaival, másrészt a felnőttkori tanulással – a következő dimenziókból áll: egzisztenciális biztonságérzet, mentális biztonságérzet, időszerkezet, társas kapcsolatok, tudás/informáltság. Az elemek közül alapvető fontosságúak a társas kapcsolatok, melyek bővüléséhez és mélyüléséhez pozitív hatásaival a felnőttkori tanulás is hozzá tud járulni.

Előadásomban a formális felnőttkori tanulás társas kapcsolatokra gyakorolt hatásrendszerét mutatom be egyrészt a témához kapcsolódó szakirodalom áttekintésével, másrészt egy empirikus kutatás egyes eredményeinek bemutatásával.

A kérdőíves kutatásban – melynek adatfelvételére 2013 tavaszán került sor – 880 fő vett részt. A válaszadók a formális iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli felnőttoktatás, felnőttképzés minden szegmensét lefedik, a következő tanulási formákban képezték magukat az adatfelvétel idején: egyetemi részidejű képzés alap- és mesterszakon, érettségi bizonyítványt adó részidejű képzés, OKJ bizonyítványt adó, illetve nem adó szellemi és fizikai szakképzés, valamint nyelvtanfolyam és informatikai tanfolyam, melyek államilag elismert vizsgára is felkészítenek.

A lehetséges pozitív tanulási hatásokkal kapcsolatos kutatási eredmények közül a társas kapcsolatok bővülésének lazább és szorosabb módjai, valamint a tanulást támogató családi környezet kerülnek bemutatásra. A lehetséges negatív hatások közül a tanulótársakkal, a családtagokkal és a munkatársakkal kialakuló konfliktusokkal kapcsolatos kutatási eredmények kerülnek ismertetésre.

A tudás és a tanulás értelmezése Paolo Freire és Joseph Wresinski pedagógiai gyakorlatában

Kiss Gabriella

Szegedi Tudományegyetem BTK Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged

kissgabi@lit.hu-szeged.hu

Az előadás a 20. század derekán a világ két egymástól távoli részében, nagyon eltérő gazdasági-társadalmi viszonyok között, egymástól teljesen függetlenül létrejött két pedagógiai gyakorlat – a francia Wresinski ATD-Negyedik Világ Mozgalma és a brazil Freire felszabadítási pedagógiája – alapvető sajátosságait mutatja be a tudás és a tanulás értelmezésén keresztül.

Ez a két nem hagyományos keresztény, de magát a kereszténység korszerű értelmezéséhez kötő koncepció egyaránt azzal a céllal jött létre, hogy a leghátrányosabb sorsú felnőtt lakosságot, amelyet leginkább megfosztottságaival jellemezhető helyzete elzár a tudáshoz jutás hagyományos csatornáitól, olyan tudáshoz juttassa, melynek segítségével teljes jogú partnerként lesz képes részt venni a társadalmi-gazdasági folyamatokban.

Ahhoz, hogy megérthessük tudás- és tanulásértelmezésüket, pedagógiájuk három alappilléreire támaszkodhatunk.

Kiindulási pontul feltárjuk, hogyan definiálják a legszegényebbeket, akiket fel kell szabadítani. Ezután jellemezzük azt a gyakorlati pedagógiát, amely szerintük képes arra, hogy a legszegényebbeket visszavezesse a társadalomba, majd végül számba vesszük, kiknek milyen együttműködésével, elköteleződésével valósulhat meg ez a társadalmi emancipáció.

Látni fogjuk, hogy ezek a definíciók milyen összefüggésben vannak a kortárs politikai teológia szegénység-fogalmával, és ez a hatás milyen következményekkel jár pedagógiai gyakorlatukra nézve.

Kapcsolatot keresve a kortárs pedagógiai irányzatokkal rámutatunk a konstruktivizmus elméletével való rokonságukra, majd kifejtjük, miben áll és pedagógiai gyakorlatukban milyen konkrét módokon nyilvánul meg az emancipációhoz vezető pedagógia, amely megköveteli, hogy az oktatás hagyományos, alá- és fölérendeltségen nyugvó berendezkedését felváltsa egy horizontális, egyenrangúságra és kölcsönösségre: *párbeszédre* épülő berendezkedés, amely teljes értékű, autonóm tudásnak ismeri el a legszegényebbek tapasztalaton alapuló tudását.

Alternatív konfliktuskezelés a közoktatásban

Klement Mariann

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

mariann@ektf.hu

Napjainkban egyre több kutatás támasztja alá, hogy jelentősen erősödik a rendezetlen iskolai konfliktusok száma, valamint az iskolai színtereken megjelenő agresszió, a terror, az erőszak, a gyűlölködés és az ellenségeskedés mindenféle formája.

Sok szó esik az iskolai agresszióról, viszont a jelenség összetettsége miatt az okok és következmények tárháza kevésbé ismert. Elmondható, hogy a fiatalok nem igazán tudják, hogy mit kezdjenek a bennük lévő feszültséggel, agresszióval (ami sokszor a rendezetlen vitás helyzetekből fakad), és nem tudják értelmezni azt az elvárást, hogy önérvényesítésük semmiképpen nem mehet mások kárára.

A téma aktualitása kapcsán egyre több képzési és továbbképzési lehetőség kínálkozik már hazánkban a pedagógusok számára. Ezen képzések eltérnek egymástól: óraszámukban, felépítésükben, tartalmukban és komplexitásukban (tartozik a képzéshez egyéni / csoportos szupervízió, esetmegbeszélés, online vagy személyes konzultáció stb.).

Előadásomban bemutatom a különböző alternatív vitarendezési formákat, melyek szemlélete nem a büntetésre, a megtorlásra és bosszúra helyezi a hangsúlyt, hanem a kár helyreállítását tűzi ki célul. Munkámban kiemelem ezek sajátosságait, és rámutatok iskolai alkalmazási lehetőségeire.

Az iskolai konfliktusok mindenki számára egyre nagyobb gondot jelentenek, és elmondható, hogy a pedagógiai tevékenység minden szereplője között előfordulnak. A pedagógiai munka résztvevői a konfliktust gerjesztő helyzetekben sokszor ösztönösen, neveltetésük, a korábbi élettapasztalataik és meggyőződésük szerint különbözően reagálnak. Az egyre növekvő képzési, továbbképzési kínálat ellenére elmondható, hogy egyáltalán nem vagy csak kevésbé ismerik az alternatív vitarendezési módszereket. A hazai iskolai gyakorlatban ma még gyakran a fegyelmi vagy peres eljárásokat alkalmazzák nagy számban, a helyreállító technikák helyett. Munkámmal a pedagógiai folyamatok eredményessége érdekében az alternatív vitarendezési technikák használatára kívánom felhívni a figyelmet.

Pénzügyi kultúra vizsgálat középiskolás tanulók körében

Kovács Ildikó Éva, Mészáros Aranka

Szent István Egyetem GTK, Gödöllő

Kovacs.Ildiko.Eva@gtk.szie.hu, Mesaros.Aranka@gtk.szie.hu

Az elmúlt években számos kezdeményezés irányult Magyarországon a fiatalok pénzügyi ismereteinek fejlesztésére. A téma társadalmi és oktatáspolitikai fontosságát jelzi, hogy maga Hoffmann Rózsa, korábbi köznevelésért felelős államtitkár mutatott rá, hogy Magyarországon a fiataloknak és a felnőtteknek egyaránt csekélyek a pénzügyi, gazdasági ismeretei, és a tanulókat nemcsak a pénzügyi ismeretekre, hanem azok gyakorlati alkalmazására is meg kell tanítani, egyúttal szükségesnek tartotta a tanárképzés és továbbképzés ilyen irányban való fejlesztését is. A 2012 áprilisában elfogadott Nemzeti alaptanterv lehetővé tette, hogy a pénzügyi, gazdasági ismeretek bekerülhetnek a tananyagba. A fiatalok pénzügyi kultúrájának fejlesztésében fontos kezdeményezésnek számít továbbá az OTP Fáy András Alapítvány oktatási programja, és az MNB és a BÉT szakmai támogatásával létrehozott Pénziskola portál is. Ezek sorát erősíti a TÁMOP-3.1.2-12/2 „A Te pénzed – a Te jövőd! Tudd, értsd, kezeld! A pénzügyi tudatosság fejlesztése a 15-17 éves korosztály számára” című, digitális tananyag fejlesztését megcélzó, pályázat is, melynek keretében készült el a jelen referátumunkban bemutatott kutatás is.

Tanulmányunkban először bemutatjuk az elmúlt évek témához kapcsolódó magyarországi kutatási eredményeit, majd a 10-11. osztályába járó tanulók körében végzett kérdőíves kutatásunkat, melyben a pénzügyi ismeretek, a pénzzel való bánásmód, a takarékosági hajlandóság, a pénz családi beszélgetésekben való jelenléte, valamint az anyagi helyzettel való elégedettség közötti összefüggéseket, valamint azt vizsgáltuk, hogy kiknek a segítségére számítanak leginkább a tanulók a pénzzel való bánásmód megtanulásában.

A kultúraközvetítés dilemmái

Kováts-Németh Mária

Selye János Egyetem, Komárno

mianemeth22@gmail.com

A XXI. század alapvető problémája, hogy a modern civilizációban *nincs szilárd érték közvetítés*, a természetes igazságérzet és néhány jogi tradíción kívül nincs, ami szelekciós hatást gyakorolna a szociális viselkedésre. *Szent-Györgyi Albert* 1949-ben fogalmazta meg, hogy „a nevelés az emberiség egyik legfontosabb tevékenysége.” Vajon miért kérdőjelezzük ezt meg a XXI. században? Feltételezhetjük, hogy alapvetően a felszínes tudással elért sikerekkel együtt járó értékvesztés az ok; valamint a mérték, az erkölcs, a követendő magatartásminták; az európai és sajátosan magyar kulturális örökségünk megbecsülése; a kultúra átörökítésének hiánya.

Az intézményes nevelés kezdete óta alapvető kérdés, hogy mi a célja, feladata az iskolának. *A cél: a művelődési értékek, a kultúra megismertetése, megőrzése, gazdagítása és újrateemtése nemzedékről nemzedékre.* A cél meghatározásánál, a közvetítendő kultúra kiválasztásánál döntő szempont kell, hogy legyen *az értékelmélet*. Nevelési célokat ugyanis csak *magasabb rendű értékekből* – ideális értékekből – lehet megfogalmazni, amelyek irányítúként szolgálhatnak az életvezetéshez.

Nyelvi szakadékok az oktatásban

Lehmann Miklós

Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító és Óvóképző Kar
Társadalomtudományi Tanszék, Budapest

lehmannm@tok.elte.hu

A digitális környezet terjedése nyomán a fiatalabb generációk nyelvhasználatában egyre inkább uralkodóvá válik a „digitális szleng”, amely ma a társas érintkezés közegeiben (fórumok, chat, közösségi oldalak) széleskörűen elfogadott. Már maga az eszközökre utaltság is meghatározó jelentőségű. A kommunikáció jelentős része áthelyeződik a digitális eszközök (számítógépek, okostelefonok, tabletek) területére, így miközben a szemtől-szemben folytatott kommunikáció visszaszorul, a közvetítettség nagyobb jelentőségre tesz szert. Márpedig a közvetítettség – mint minden médium esetében, így itt is – sajátos nyelvi meghatározottságokkal rendelkezik. Nem csupán szóhasználati eltérések mutatkoznak a tanárok számára megszokott nyelvi környezettől, hanem a tömörítés, a szintaktika egyszerűsödésének folyamatai is tetten érhetőek. Hiba lenne azt hinni, hogy ez a nyelvhasználat csupán a digitális környezetre korlátozódik – sőt, egyáltalán nem meglepő módon erőteljesen hat a mindennapi érintkezés írott és szóbeli formáira is. Az oktatás hatásfokát nagyban befolyásolja, milyen mértékben működik a nyelvi megértés tanár és diák között; gyakoribbá váhat azonban a probléma, hogy az oktatás a diákok számára alig ismert, nehezen érthető nyelven folyik. A kérdés tehát, miként lehet közelíteni a tanár és diák nyelvezetét anélkül, hogy az iskolákban joggal elvárható nyelvi igényességről le kelljen mondani, jelentős – és korántsem egyszerű megfelelő választ találni rá. Első lépésben nyilván a tanároknak kell széleskörű ismereteket szerezniük arról, miként is használják a nyelvet diákjaik; ezt követően pedig kísérletet kell tenni arra, hogyan közelíthető egymáshoz az irodalmi igényű nyelvezet és a digitális környezetben megszokott, jóval „lazább” nyelvhasználat. Az előadásban ehhez kínálok javaslatokat.

Személyiségfejlesztés a tanárképzésben, irodalmi művek feldolgozásával

Ludányi Ágnes, Szebeni Rita

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

agnes.ludanyi@ektf.hu, rszebeni@ektf.hu

Az előadás bemutatja a tanárképzés pályaszocializációs törekvéseit, amelynek fókuszában a tanár-személyiségfejlesztés áll, valamint ennek egyik lehetséges metódusát. Az Eszterházy Károly Főiskolán több pályaszocializációs kísérlet zajlott már, például projekt módszerrel, encounter csoport-formában, relaxációs módszerrel, pszichodramatikus eszközökkel, tranzakció-analitikus eszközökkel.

Irodalmi művekkel kapcsolatos értelmezések, asszociációk és életútbeli párhuzamok segítségével kívánunk hozzájárulni a tanár szakos hallgatók önismeretéhez.

A felhasznált irodalmi műveket sajátos elv szerint válogattuk, amelynek elméleti alapját a konstruktivista emberképből eredeztettük. Két irodalmi mű feldolgozásának tapasztalatiról számolunk be, amelyből az egyik olyan alkotás, amely a célzott korosztály számára ismert, és „rendszerközeli” a kognitív struktúrát illetően, a másik mű pedig egy japán novella, amelynek az értelmezése nehezített a kulturális szimbólumok ismerete nélkül. Utóbbinak azt a funkciót is szántuk, hogy mintegy projektív metódus működik, és ad alkalmat önismereti felfedezésekre.

A kísérletben szereplő diákok, (a szokásos fejlődéslélektani besorolás szerint a 18-23 évesek) ifjúkorban vannak, ez a felsőoktatás képzési idejére esik. Ők már az internet világában nőttek fel. Egy előzetes felmérés szerint az olvasás nincs benne a napi életükbe, inkább a NET világában élnek, és így sajátos információ-feldolgozás jellemzi őket, amit szintén célunk bemutatni.

Stigmatizálás, kirekesztés, elidegenítés, elzárás – Az értelmi fogyatékos emberről alkotott kép változása és az elzárás intézményrendszerének kialakulása az újkori Európában

Magyar Adél

**Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar,
Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged**

magyarad@t-online.hu

Gyógypedagógia-történeti kutatásunkban – amely egy tágabb határú komplex mentalitástörténeti kutatás részét képezi – arra a kérdésre kerestünk választ, hogy milyen társadalmi igény hatására és módon alakultak ki a – Michel Foucault szóhasználatával élve – a „nagy elzárás intézményei”, tehát a társadalomból kirekesztett személyeket elzáró azilumok, menhely-kórházak a korai újkor Európájában. Jelenlegi esettanulmányunkban két intézmény, a londoni Bethlemi Szűz Mária Kórház (Hospital of St. Mary of Bethlem), valamint a párizsi Közkórház elnevezésű intézmény-komplexum (ide tartozik a Bicêtre és a Salpêtrière is) történetét mutatjuk be alapításuktól, fejlődésük első időszakának lezárulásáig. A kutatás célja annak nyomon követése, hogy milyen módon változott meg az értelmi fogyatékos személyekről alkotott társadalmi kép, és ennek hatására a velük való bánásmód az újkor folyamán. Kutatásunk távolabbi célja a Könczei György és Hernádi Ilona által publikált komplex fogyatékoságtudományi modellrendszer továbbfejlesztése és differenciálása. A projekt során egyaránt használtunk primer forrásanyagokat és szekunder szakirodalmi elemzéseket, amelyeket a mentalitástörténeti alapozású összehasonlító gyógypedagógia-történeti módszerek segítségével dolgoztunk fel.

Motivációk és esélyek – frissdiplomás gyógypedagógusok reflexiói a pályára állás tapasztalataira

Máténé Homoki Tünde

**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógus-képző Kar
Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged**

mht@jgypk.u-szeged.hu

A közel másfél évtizedes múltra visszatekintő szegedi gyógypedagógus-képzésben a kezdetektől domináns a gyakorlati orientáció. A tantervben a diszciplínákon átívelő elmélet és a terepen végzett gyakorlat egységes és permanens hatásrendszert képez, és szembevetve a praxis hangsúlyos jelenléte a tanegységek rendszerében. Evidenciaként kezeljük, hogy a gyakorlati tudás, a gyógypedagógiai gyakorlati kompetencia a gyakorlati tevékenységekben fejleszthető hatékonyan. Ennek megvalósításában a képzőhely széleskörű partnerhálózatát alkotó terepintézmények feladatvállalása nélkülözhetetlen.

Magyarországon bevezetésre került a Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR), ehhez illeszkedve a frissdiplomás pedagógusok helyzetének több szempontú vizsgálata. A pedagógusképzés minőségének monitorozása érdekében több tanulmány vette górcső alá a képzés hatékonyságát a kezdő pedagógusok pályára állásának problémáira fókuszálva.

Az előadásban ismertetésre kerülő pilot kutatást indukáló tényező, hogy a fent hivatkozott általános szempontokon túl nem áll rendelkezésre a gyógypedagógus pályakövetés szakmaspecifikus rendszere. A vizsgálat elsődleges célja a gyógypedagógia alapszakon végzett pályakezdő gyógypedagógusok pályára állásának nyomon követése. A kutatás legfőbb kérdései a frissdiplomás gyógypedagógusok továbbtanulási aktivitása és irányai, álláskereső esélyek, elhelyezkedési motivációk, a munkaerő-piaci fogadtatás és a terepintézmények érintettsége munkahely választási preferenciákban. Célunk továbbá a pályára állással megszerzett primer tapasztalatok feltérképezése a munka világában és a gyógypedagógiai tevékenységek gyakorlatában.

A 2014 őszén lefolytatott kérdőíves kutatás vizsgálati populációja az SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet nappali tagozatán ez évben végzett gyógypedagógusok köre; a részvételi készség 67 % -os (n= 54). Az eredmények azt mutatják, hogy stabil a végzetek munkaerő-piaci helyzete, erős a diploma értéke az álláskereső folyamán. Kifejezetten hangsúlyos a szakterületi motiváció, amelyben a terepgyakorlatok hatása határozottan tetten érhető. Az álláspályázatoknál preferált helyen szerepelnek a hallgatói gyakorlatoknak terepet biztosító intézmények. A szakmai kötődés és elhivatottság már a pályakezdés primer időszakában nyomon követhető.

A vizsgálat tapasztalatai alapján elmondható, hogy a pilot kutatás kérdőíve bevált, kis módosításokkal része lehet egy kiterjedtebb pályakövetési eljárásnak a frissdiplomás gyógypedagógusok körében.

Tanulásban akadályozott tanulók idegen nyelvtanítása során alkalmazott módszerek, tankönyvek elemzése

Meggyesné Hosszu Tímea

**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógus-képző Kar
Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged**

meggyestimea@gmail.com

A XX. század utolsó harmadától a használható nyelvtudás presztízse folyamatosan nő, az idegen nyelv tanítása- tanulása társadalmi igényévé vált. A speciális igényű csoportok számára az idegen nyelv tanítása az esélyegyenlőség megvalósulásának egy potenciális területe. Számos kutatásban olvashatunk hallássérült, látássérült, diszlexiás személyek idegen nyelvtanulásáról, a nyelvtanítás sikeres módszereiről, azonban a tanulásban akadályozott tanulók idegen nyelvtanításának jellemző tendenciáit eddig csupán egy pilotkutatás igyekezett feltárni (Lesznyák és Meggyesné, 2014). Magyarországon a NAT bevezetésével 1998 óta lehetővé vált a tanulásban akadályozott gyermekek idegen nyelvtanulása, azonban az Idegen nyelv műveltségterület beépítése e populáció oktatásába csupán 2014 szeptemberétől kötelező. Az előadás az említett pilotvizsgálat adatai tükrében a nyelvet tanító (gyógy)pedagógusok alkalmazott módszereit, osztálytermi technikáit kívánja felvázolni, és összevetni a tanulásban akadályozott tanulók általános kognitív jellemzőivel, kiegészítve azt az alkalmazott nyelvkönyvek gyógypedagógiai szempontú elemzésével. A vizsgálat alapján a nyelvet tanító pedagógusok a tankönyvhasználat szempontjából három csoportra oszthatók: vannak, akik használnak tankönyvet, vannak, akik nem használnak, és vannak, akik különböző tankönyvek anyagait ötvözve tanítják az idegen nyelvet. A tankönyvek kvalitatív elemzése egyrészt a kerettanterv, másrészt a tankönyvet használó tanulók képességei szempontjából igyekszik feltárni a tankönyvek megfelelőségét.

Az eredmények egyértelműen rávilágítanak arra, hogy az alkalmazott módszerek és a tanórákon használt tankönyvek megválasztása nem illeszkedik tökéletesen a tanulásban akadályozott tanulók kognitív, életkori és tanulási jellemzőihez.

Tréningek a felsőoktatási gyakorlatban

Mészáros Aranka

Szent István Egyetem, Gödöllő

meszaros.aranka@gtk.szie.hu

Az elmúlt években egyre nagyobb érdeklődés kíséri a felsőoktatásban a tréning, mint módszer alkalmazását. A hallgatók szívesen veszik fel választható tárgyként kurzusainkat, mivel többen első alkalommal az egyetemen találkoznak ezzel a módszertannal, sokszor mély változásokat indít el bennük, emlékezetes marad és elindítja őket az önismeret fejlesztésének útján, miközben több készségükre, interperszonális kompetenciáikra is hatással van.

Az előadás során két kurzusunkat mutatjuk be: elsőként a humán erőforrás menedzser szakos hallgatóink számára meghirdetett, a lemorzsolódást jelentősen (a gyakran 40-50% helyett 7%-ra) csökkentő távoktatásra való felkészítő tréningek tematikájának kialakítási folyamatáról, az egyes modulok tartalmáról és hatásairól számolunk be. A tematika kialakítása az ország különböző felsőoktatási intézményeiben tanuló, 351 távoktatásban résztvevő hallgató és 81 oktató válaszára épült, ezek alapján a *felkészítő programunk* a következő témakörökre helyezett hangsúlyt: *tanulásmódszertan*, a távoktatás rendszerével, követelményeinek megismerése, *oktatási intézmény megismertetése*, valamilyen szintű kötődés kialakítása, *önismeret*, *társakkal való kapcsolat kiépítése*, *időbeosztás*,

Másodikként pedig a tréningek sorában kiemelkedő fontosságú, a kommunikáció és az önismeret kapcsolatát taglaló, a különböző személyiségpreferenciájú emberek kommunikációs készségeinek fejlesztésére irányuló kurzusunkat ismertetjük, ezen belül is az extravertált és introvertált típusokra koncentrálunk.

Vízhez szoktatás jelentősége és gyakorlatanyagának bemutatása óvodapedagógus hallgatók számára

Meszlenyi-Lenhart Emese

**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógus-képző Kar
TSTI, Szeged**

meszlenyi@jgypk.u-szeged.hu

Amikor elkezdtem a felsőoktatásban dolgozni, akkor szembesültem azzal a problémával, hogy a középiskolát elhagyó felnőtt korúak nagy százaléka nem tud úszni. Természetesen, ennek felelőssége nem Őket terheli, ennek oka egész óvodás-kisiskolás korra vezethető vissza.

Számos sportág közül talán az úszás az egyike azoknak, amelyet minden embernek el kellene sajátítani. A sérülésveszély elenyésző, és minden izmot megmozgat. Nem véletlen, hogy már pici korban elkezdhetünk vele foglalkozni.

Egyre több szülő gondolja úgy, hogy gyermekét már csecsemőkorban vízhez szoktatja, ilyenkor a víz megszerettetése, és az esetleges félelmek leküzdése az elsődleges feladat.

Előadásom címében és a munka során is gyakran használom a vízhez szoktatás kifejezését, de mivel ez az úszásoktatás előkészítéséhez elengedhetetlenül szükséges, így nem választható el egymástól.

Ma már egyre több óvodában tudják biztosítani a gyermekek számára az úszásoktatást külsős úszóiskola segítségével, ami igen nagy anyagi terhet jelent az óvodák számára.

Előadásomban a vízhez szoktatás jelentőségét, szükségességét szeretném bemutatni óvodás korú gyermekek számára, mely alkalmazásával az óvodapedagógus is szerepet vállalhat az úszásoktatás előkészületeiben, így az iskolai úszásoktatás is hatékonyabbá válhat. Célom, egy tananyag bemutatása, melynek elsajátítása gördülékenyebbé tenné a az egyre több óvodában lehetőséget nyújtó úszásoktatást, elősegítené, könnyebbé tenné annak hatékonyságát.

A tananyag tartalma:

- A vízhez szoktatás módszertani bemutatása.
- A vízhez szoktatás 5 alapvető gyakorlatának technikája, oktatása és alkalmazása

A tananyag célja:

- A hallgatók képesek legyenek a gyakorlati anyag jártasság szintű bemutatására.
- A hallgatók képesek legyenek a tananyagot a gyakorlati munkájukban alkalmazni.

Mivel az óvodapedagógus szak tantervében nem szerepel vízhez szoktatás kurzus, ezért bízom az előadásom pozitív elbírálásában, a kollégák pozitív visszajelzésében, legfőképp a kurzus bevezetésének szükségességében.

Az integrált nevelés gyógypedagógiai feltételei

Mile Anikó

Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Székesfehérvár

mileaniko@gmail.com

Míg Magyarországon a kilencvenes években a fogyatékos gyermekek, tanulók együttnevelése még meglehetősen gyerekcipőben járt, az Európai Unióban ebben az időben már miniszteri határozat rögzítette, hogy az integráció kell, hogy jelentse a primer formát az oktatásban.¹ Ugyanebben a határozatban fogalmazódott meg először az a javaslat, hogy a speciális oktatás területén meglévő gyógypedagógiai tudást át kell vinni a főáramba (mainstreaming). A határozat nyomán Európa szerte nagyobb figyelem irányult a már működő és alakuló forrásközpontokra, melyek különböző szakemberek együttműködésével integrációt segítő, oktatási, fejlesztési szolgáltatást biztosítanak.

Magyarországon a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 2003. évi módosítása lehetővé tette egy új intézménytípus, az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény (EGYMI) létrehozását azzal a céllal, hogy szakmai tudásbázisként sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrációs folyamatát támogassa. Az intézmények szegregált gyógypedagógiai iskolák talaján alakultak ki, pedagógiai szakszolgálati és szakmai szolgáltatási feladatokkal bővítve tevékenységi körüket. Elindult egy intenzív gyógypedagógiai innovációs folyamat, melynek fő célja a szervezetfejlesztés volt, a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók együttnevelésének optimalizációja érdekében.

Kutatásunk a magyarországi, állami fenntartás alatt álló egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények fejlődéstörténetére, jelenlegi működésére irányult. Vizsgálódásunk középpontjában a sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének fő tendenciái, személyi és tárgyi feltételei, valamint az EGYMI befogadó pedagógiai gyakorlat támogatásában betöltött szerepe állt. A kutatás intézményi felmérése online kérdőív alkalmazásával történt, és a magyarországi, állami fenntartás alatt álló egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények teljes körére kiterjedt (N= 83).

Az EGYMI gyógypedagógusainak együttnevelésben betöltött szerepét jogszabályi szinten dokumentumelemzéssel, a pedagógiai gyakorlat szintjén pedig munkaköri leírások számítógépes tartalomelemzésével vizsgáltuk.

¹ Council of the European Union (1990) – Resolution of the Council and the Ministers for Education meeting within the Council of 31 May 1990 concerning integration of children and young people with disabilities into ordinary systems of education. Official journal NO. C 162, 03/07/1990.

Főiskolai tanítóképzés 1947 és 1949 között

Molnár Béla

Nyugat-magyarországi Egyetem Berzsényi Dániel Pedagógusképző Kar,
Szombathely

mbela@mnsk.nyme.hu

A kutatás célkitűzése, az előadás célja, hogy a főiskolai tanítóképzés létrehozásának körülményeit, a képzés gyakorlatát, eredményességét levéltári dokumentumok segítségével bemutassa, elemezze.

A Magyar Kommunista Párt 1947 februárjában rendezett a párt pedagógus csoportjának előadássorozatot, ahol *Faragó László* vázolta fel az általános iskola alsó és felső tagozatára egyaránt képesítő és a nevelőképzést állami feladatnak nyilvánító, főiskolai színvonalú nevelőképzés konstrukcióját.

A főiskolai nevelőképzés törvénytervezetei (a VKM 1947. március 7-én, május 6-án, 1948. február 12-én készült tervezeteiben) tartalmazták, hogy a feladatukat veszített középfokú tanítóképzőket át kell szervezni. A 160.950/1948. V. 2. számú rendeletben tájékoztatást adott Ortutay Gyula a pedagógiai főiskola és a tanítóképző sorsáról: Az általános iskola osztály- és egyben szakjellegű nevelői szükségletét az iskola egységének megóvása végett egységesen pedagógiai főiskolákon kívánta biztosítani. A tanítóképző intézeteket – mivel ezt a feladatot nem oldhatták meg – fokozatosan elkezdtek megszüntetni.

1947 novemberében Budapesten és Szegeden kettő pedagógiai főiskola kezdte meg működését, ahol az általános iskolák számára képeztek osztálytanítókat, illetve a felső tagozatra bizonyos tárgycsoportok szaktanítására tanárokat. A főiskolán a képzési idő 6 félév volt. A jelentkezők több szakcsoportra kérhették felvételüket. Azok a hallgatók, akik nem a magyar-idegen nyelv szakpárt vették fel még kötelesek voltak kiegészítő szaktárgyat felvenni. 1949 tavaszán a meglévő főiskolák befogadóképességét jelentős mértékben emelni akarták, ezért a budapesti, szegedi, debreceni, pécsi pedagógiai főiskolák mellett Pápán, Egerben új intézmények megnyitását tervezték. A szervezés lázában égő megbízott igazgatók jelentkezési felhívásokat küldtek az ország középiskoláiba, nem tudva, hogy felesleges munkát végeztek.

A pedagógiai főiskolák 1949-ig működtek az eredeti célkitűzések alapján, mert ezután a minisztérium a főiskolák feladatává csak az általános iskolai tanárok képzését tette. A felsőfokú tanítóképzés egy évtizedre eltűnt a hazai iskolarendszer palettájáról.

Értés? Olvasás! Idegennyelv-tanítás újragondolva

Molnàr Diàna

Citè Scolaire Internaitonal, Lyon, France

diane.expat@gmail.com

A módszertan és a módszerek olyan fogalmak, melyek mindenkiben èlnek, mègeis a pedagógus társadalom oly kis része használja õket helyesen... vagy úgy egyáltalàn. Minek a tankönyv, a munkafüzet és a fènymàsolat, amikor beszèlt nyelvet tanítunk, amikor köztudatban èlõ fogalmakat akarunk megtanítani, miért felejtünk el beszèlni és beszèlgetni a diàkokkal, hallgatókkal, miért csak az lehet fontos, amit a pedagógus szeretne közölni? Vèlemènyem, tapasztalatom és megfigyelèseim szerint sokkal eredményesebb nyelvtanítási eszközöket tudnànk létrehozni, ha azokat a diàkokkal közös párbeszèd alapjàn állítanànk össze. Hiszen teljesen más érdeklõdèsi köre van egy hatèvesnek mint egy tizennègy évesnek és mindketten lehetnek kezdõ angolosok / nèmetesek stb, miért erõltetjük rájuk ugyanazt a kezdõdnek szóló nyelvkönyvet? A sikertelenség valamely oldalon szinte garantált.

Az elmúlt 25 èv nyelvtanulàsa során legalább 6 különbözõ angol tanàr munkàjának voltam közvetlen s résztvevõ megfigyelõje, valamint 7 èv alatt közel 30 magàntanítvànnyt (1 és 55 èv közötti èletkorban) 4 különbözõ nyelvre oktatva, s tólük folyamatos visszajelzést kérve szeretnèm a fenti s a következõ állításokat alapozni:

A motiváció és az egyèni érdeklõdès felkeltèsè, valamint a pozitív megerõsítés és visszajelzès a kulcsszó egy sikeres pedagógus munkàjában. A kooperációval, szemèlyes vèlemènyek és csoportos visszajelzèsèk együttes vizsgálatával és èrtèkelèsèvel, valamint az angolszász országokban használatos olvasàs-, és íràstanítási módszerek együttes újragondolàsával vèlemènyem szerint egy sokkal hatèkonyabb, èletkor – és érdeklõdèsi kör orientált, beszèdközpontú, kés panekeleket adó és bàtorsàgot erõsítõ tankönyvcsalàdot vagy inkább talàn olvasókönyvet és kizàrólag kooperációval és csoportmunkával, pàros gyakorlatokkal kivitelezhetõ szituációs feladatgyüjtemènyt lehetne létrehozni.

Miért nincs a kezdõ angolosoknak pèldàul olvasókönyve, amikor anyanyelv tanítás oràn használunk olyat? Az idegennyelv oktatàs egyik legfõbb célja egy másik nyelven való gondolkodàs képességènek elsajátítása, avagy egy második anyanyelv megtanítása, ha úgy tetszik. Miért nem kezeljük az idegen nyelv oktatást (ha már nyelvtani és szókincs szempontból pontosan úgy tanítjuk, mint az anyanyelvet) olvasási szempontból is hasonló kèppen? Miért nem tanítjuk meg az egyes magànhangzók különbözõ kiejtèsèi formàit és a màssalhangzók leggyakoribb kapcsolódási formàinak kiejtèsèit, ezzel is megkönnyítve az elsajátítani vàgyott idegen nyelv szavainak könnyedebben vizualizálható helyesíràsát, egyértelműbb kiejtèsèt, minèl tøkèletesebb ismeretèt, ezzel egyben akár az egyènileg történõ autodidakta nyelvtanulàst, s a valódi értõ olvasást is elõsegítve ?

Lifelong learning stratégia szerepe az oktatási és képzési rendszerben Magyarországon

Molnár György

BME Műszaki Pedagógia Tanszék

molnar.gy@eik.bme.hu

Az egész életen át tartó tanulási koncepció gyökerei az Európai Unió szintjén már 2000 márciusában körvonalaztak Lisszabonban, és ezt követően számos akcióterv vagy stratégia keretében meg is jelentek az ez irányú törekvések. A koncepció lényegi alapja, hogy a tanulási terek közé a formális mellett a nem formális és informális dimenziók is legyenek részei, kapjanak nagyobb hangsúlyt benne, ezáltal a formális keretek között megszerzett tudást az egyén informális módon tudja továbbfejleszteni a munka világában. Ezt fogalmazta alá az OECD szervezet oktatásfilozófiai koncepciója is. Magyarország kétségtelenül igyekezett követni más európai országokhoz hasonlóan az LL stratégia ajánlásait, mindezek mellett sajnos nem tudta eddig teljesíteni az abban megfogalmazott szinteket, gondoljunk csak a 2010-es koncepcióban meghatározott felnőttképzésben résztvevők számának 12,5%-ra növelésére.

2014. augusztus 15.-én azonban hazánk is csatlakozott a Lifelong Learning stratégiához a 2014–2020-as fejlesztési időszakra vonatkozóan. A kitűzött fejlesztések stratégiai és szakpolitikai környezete a következő három alappillérre épül:

- A közösségi támogatási keret stratégiai és szakpolitikai tervezési dokumentumai és azokra ható EU-s dokumentumok (Operatív Programok, ajánlások)
- Ex-ante feltételeket teljesítő kormányzati stratégiák és EU jogszabályok hazai jogrendbe ültetése (Köznevelés-fejlesztési Stratégia)
- A kormányzati stratégiai és szakpolitikai tervdokumentumok és programok (Konvergencia Programok)

A megfelelő helyzetelemzéseket követően a kormány a következő konkrét célokat tűzte ki a LLL stratégia kapcsán illeszkedve az EU 2020 Horizont 7-es célrendszeréhez:

- 1.a hátrányos helyzetűek tanulási lehetőségeinek és hozzáféréseinek kiemelt támogatása:
2. munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetűek, romák és megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztathatóságának javítása, munkaerőpiaci integrációjuk elősegítése az oktatás, képzés, tanulás által.
- 3.a végzettség nélküli iskolaelhagyók, lemorzsolódó fiatalok esélyeinek javítása
- 4.a nem formális és informális tanulási lehetőségek bővítése és támogatása
- 5.LLL koragyermekkorai és iskolai megalapozása, alapkészségek és kulcskompetenciák megerősítésére
- 6.pedagógusok, szakoktatók és képzők folyamatos szakmai fejlesztését, önfejlesztő képességének növelését foglalja magában,
7. a szakképzés és gazdaság, munka világa közötti kapcsolatok erősítése
8. a felsőoktatásos diverzifikációjának és differenciálódásának támogatása
- 9.felnőttképzési hatékonyságának javítása

A cikk a fentiekben leírt célok és elképzelések várható eredményeit, hatását elemzi különös tekintettel a formális és informális képzési formákra.

Két tanítási nyelvű középfokú iskolák Magyarországon a két háború között

Nagy Adrienn

Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola,
Pécs

adrienn.n.z@gmail.com

Az előadás célja, hogy a két világháború között Magyarországon alapított két tanítási nyelvű középfokú iskolák (Sárospataki Református Kollégium, Notre Dame de Sion francia tannyelvű gimnázium, gödöllői Lycée Français, Redemptorissza Szerzetesnők Budapesti Szent Margit Középfokú Nyelvlíceum, Pannonhalmi Szent Benedek Rendi Olasz Gimnázium, Reichdeutsche Schule Budapest) vázlatos történeti áttekintését követően, bemutassa a korszakban hosszabb-rövidebb ideig működő angol, német és olasz tannyelvű szakiskolák és tanfolyamok létrejöttének körülményeit és sorsuk későbbi alakulását.

A kutatás arra kereste a választ, hogy a közép és részben felsőfokú képzést nyújtó English Practical School of Commerce, Budapesti Deutsche Sprachschule mit Handelskurs, illetve a La Reale Scuola Italiana Eugenio di Savoia di Budapest iskolák vajon milyen szerepet töltek be a hazai közép és felsőfokú szakképzésben. A kutatás első, deduktív szakasza a rendelkezésre álló elsődleges (levéltári források) és másodlagos források összehasonlító elemzése során vizsgálta az iskolák és tanfolyamok alapításnak előzményeit, működésüket szabályzó VKM rendeleteket, illetve az 1924. és 1934. évi. középiskolai törvény idegen nyelvek oktatására vonatkozó rendelkezéseit.

Habár ezek a fővárosi iskolák és tanfolyamok nem töltek be meghatározó szerepet a kereskedelmi szakképzésben és viszonylag kevés diák számára voltak elérhetőek, azonban az itt tanító külföldi tanárok magukkal „hozták” a korabeli európai kereskedelmi szemléletet, amely a hazai kereskedelmi iskolákban tanító tanárok szakmai fejlődését egyértelműen segítette. Mindemellett nem elhanyagolható a Budapesti Savoyai Jenő Olasz Királyi Iskola szerepe az 1940-es évek elején, amely az izraelita felekezetű középiskolák, illetve néhány többségében budapesti gimnázium mellett mindvégig biztosította középfokú továbbtanulás lehetőségét a zsidó diákok számára is.

A Horthy-korszak történelemtankönyveinek Kossuth-képe

Olasz Lajos

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógus-képző Kar, Szeged

olasz@jgypk.u-szeged.hu

A történelemtankönyvek a központilag kidolgozott tantervek és az egyes intézménytípusok pedagógiai programjai érzékenyen reflektálnak bizonyos társadalmi elvárásokra is, az oktatási kormányzat, illetve az intézményfenntartók által képviselt világnézeti szempontokra, történelemszemléletre. Különösen tetten érhető volt ez olyan időszakokban, amikor jelentős változás következett be az értékorientációkban, és a történelem szerepe az iskola világában (nemzeti, állampolgári nevelés) és más társadalmi szférákban is felértékelődött.

Az elmúlt százötven év során a különböző megnyilvánulások, felmérések tanúsága szerint Kossuth Lajos volt az egyik legnépszerűbb történelmi személy. Alakja körül bizonyos időszakokban valóságos nemzeti kultusz bontakozott ki. A Horthy-korszakban azonban személyének, tevékenységének megítélése ellentmondásosan alakult. Míg a reformkori törekvéseit vagy az önálló magyar fegyveres erő megteremtésére tett erőfeszítéseit pozitívan, a forradalmi lépéseit a Habsburg-uralkodóházzal szembeni fellépését negatívan ítélték meg. Ez az ellentmondás a korszak történelemtankönyveit is jellemzi (mind a közölt tudásanyag, mind az egyéb nevelési célokat szolgáló módszertan tekintetében) – bár időszakonként, és kiadónként lényegesen eltérő mértékben. Míg a korszak közepén, elsősorban a katolikus egyház által megrendelt könyvekben meglehetősen éles a Kossuth tevékenysége kapcsán megfogalmazódó kritika, és vele szemben Széchenyi, Batthyány és Deák alakját emelik ki. A korszak végén, a háború időszakában, illetve a protestáns iskolák számára rendszeresített könyvekben nagyobbra értékelik a kossuthi életművet, és a korszak többi nagy egyénisége vonatkozásában nem annyira a szembenállást és az ellentéteket, mint inkább a közös törekvéseket és eredményeket hangsúlyozzák.

A reformkor, illetve a forradalom és szabadságharc egyes kérdései kapcsán már készült néhány tankönyvelemzés, Kossuth személyét, megítélését azonban komplex módon eddig nem vizsgálták. Jelen előadás mintegy 40 középiskolai történelemtankönyv anyagának feldolgozása alapján mutatja be a tartalomelemzés és a leíró statisztika eszközeivel a Kossuth-ábrázolások általános sajátosságait, és a jellemző különbségeket.

Kiutak a digitális egyenlőtlenségből

Pacsuta István

Eszterházy Károly Főiskola TKTK Szociálpedagógia Tanszék, Eger

pacsuta@ektf.hu

A „digitális írástudás” korunk egyik kiemelkedő kulturális tényezője. Az IKT technológiák használata alapvető elvárás nem csak a fiatalabb generációk, hanem az idősebbek felé is. A munka világa mellett a közélet, a hivatalos ügyek intézése, az érdekképviselet is megkívánja az ilyen jellegű kompetenciákat. Nem elegendő a technikai ellátottság, hanem a lehetőségek minél hatékonyabb kihasználása jelenti az igazi előnyt. A szakirodalomban egyre gyakrabban találkozunk a témával kapcsolatos kifejezésekkel. „Digitális szakadék”, „kulturális szegénység” – ezek az egyenlőtlenségek, társadalomban elszorított hátrányok újabb dimenzióira utalnak. A hozzáférés bővülése – egyre olcsóbbá válnak az eszközök, szolgáltatások, egyre több tartalommal párosulva – az oktatásban tapasztalható „Green effektushoz” hasonló folyamatokat generál. Azaz az „utolsó belépő törvényének” megfelelően a digitális kompetenciák megszerzése már nem előny, hanem feltétel a jobb állások, életlehetőségek eléréséhez. Az ebből kimaradók, a „kulturális szegények” (Csepeli – Prazsák, 2009) az egyébként is meglévő, anyagi, kulturális hátrányukat növelik. Az oktatással szemben támasztott elvárások egyike ezeknek a deficiteknek a kompenzálása. Ahhoz, hogy az említett hátrányokat csökkenteni tudjuk, ismernünk kell az összetevőit és mértékét. Fel kell térképeznünk azokat a szocio-ökonómiai sajátosságokat, melyek összekapcsolódnak az IKT kompetenciák hiányával.

A kutatás alapvető célja az volt, hogy kidolgozzon egy standardizált mérőeszközt a „digitális írástudás” mérésére. Specifikumaként fontos, hogy ne csak a meglévő hátrányokat térképezze fel (erre már készültek felmérések), hanem a fentebb említett kompenzáció számára támpontot nyújtson. Azaz a hátrányok mutatóival egyben felmértük azokat a lehetőségeket is, melyek a meglévő egyenlőtlenségek csökkentése során segítségünkre lehetnek.

A kutatás kiindulópontja fókuszcsoporthoz tartozó interjúk segítségével kidolgozott kérdőív volt. (A csoportképző tényező természetesen az IKT technológiák ismerete és használata.) Az eredmények a „digitális egyenlőtlenségek” dimenziói mellett a hátrányok leküzdésére is kiindulópontot nyújthatnak. Meghatározza azokat a tényezőket, ahol a kérdőívet kitöltő személy esetleges hiányosságai mutatkoznak és azokat a lehetőségeket, melyekre koncentrálnak ezek csökkenthetők.

A pedagógusok hivatásszemélyiségének néhány aspektusa

Pinczésné Palásthy Ildikó

**Debreceni Református Hittudományi Egyetem Pedagógia és Pszichológia Tanszék,
Debrecen**

palasthy@gmail.com

Ellentmondás feszül a pedagógus szerephez kapcsolódó maximális, idealizáló társadalmi elvárások és a szakma megbecsülése között. A gondolat eredetijét Papp János (1984), az akkor még Kossuth Lajos Tudományegyetem tanára fogalmazta meg. Eltelt közben három évtized, s a helyzet nem sokat változott. Lefektettük a pedagógus életpálya-modell alapjait, formálódóban van a pedagógus bérrendezés, de az egyes feladatok megoldásába disszonáns elemek is keverednek.

Vizsgálatunkban a megvalósítás belső komponenseire, a konszonáns és disszonáns összetevők együtt járására kívánunk rámutatni. Arra, hogy a tudástársadalomban az oktatás, a tanulás mint humán erőforrás-fejlesztési tényező jelentkezik (Balázs, 2003), s ebből az aspektusból a szakmai protokoll és a szakmai megfelelés igénye katalizátorként hat. Ugyanakkor – feltételezésünk szerint – a pedagógusok motivációjában a megfelelés gyakorta elveszíti szakmai jellegét, s lesz belőle inkább foglalkoztatás iránti szükséglet, s a belső igény helyét is esetenként külső megfelelési kényszer veszi át.

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Felnőttképzési Központjában 2010 és 2014 között szakirányú továbbképzésekben részt vevő pedagógusokat, fejlesztőpedagógia, drámapedagógia és pedagógus szakvizsga szakirányú továbbképzési szakok hallgatóit, vizsgáltuk demográfiai mutatóik, szakmai érdeklődésük, továbbtanulási motivációik, értékpreferenciáik és pedagógiai problémaérzékenységük mentén. A minta összetétele arra is lehetőséget ad, hogy a pedagógus professzió különböző szegmenseit, a tanárokat, tanítókat, gyógypedagógusokat és a pedagógiai szolgáltató jellegű intézményekben dolgozókat összehasonlítsuk.

Az eredmények egyszerre reménykeltőek és elkeserítőek: örömteli, hogy a legtöbb pedagógus esetében nyilvánvalóan érzékelhető a hivatásbeli elköteleződés, ugyanakkor sokuknál felismerhető a bizonytalanság, kiábrándultság vagy akár a kilátástalanság érzése.

Gondolatok az irodalomtanításról

Pogány Csilla

Eötvös József Főiskola, Baja

pogany.csilla@ejf.hu

Az előadás elsősorban az irodalomtanítás általános helyzetének felvázolására törekszik, nem a magyar irodalom mint tantárgy tanításának kérdéskörére összpontosít, bár ez utóbbi jelentősen befolyásolja a magyar diákok/hallgatók irodalomhoz való viszonyát. A magyar diákokra/hallgatókra jellemző érdektelenség, negatív attitűd okainak feltárására fókuszál, és ebben a munkában nem csak a tanár szempontjait, hanem a szülői tapasztalatokat is figyelembe veszi.

Angol nyelvet oktató tanárként ezzel a kérdéssel az angol műveltségterületen tanító szakos hallgatók irodalmi beszédgyakorlat óráin szembesültem, ahol már a legelső órán tapasztalható volt a hallgatók tantárggyal kapcsolatos ellenállása. Ahhoz azonban, hogy egy tantárgyat sikeresen el lehessen sajátítani, a tárgy iránt tanúsított ellenállást meg kell szüntetni vagy legalábbis jelentős mértékben csökkenteni kell. Mindez akkor lehetséges, ha ennek okait tisztázzuk.

Az okok felderítésére tett kísérlet során nyilvánvalóvá válik a probléma komplex volta. Ha csak az irodalomhoz mint tantárgyhoz szükséges ismeretek, adottságok, képességek kérdéskörét vizsgáljuk, rá kell jönnünk arra, hogy a diákok/hallgatók számára miért jelenthet kihívást vagy okozhat kudarcélményt egy irodalmi szöveg értelmezése. Az irodalom mint tantárgy elsajátítása ugyanis nagyon összetett ismereteket, adottságokat és képességeket igényel. Elég, ha ezek közül csupán néhányat említünk: nyelvi készségek (pl. kifejező, árnyalt beszéd; fejlett szókincs stb.), megfelelő háttérismeretek (pl. irodalmi korszak jellemzői, költő/író életrajza, az adott költőre/íróra jellemző stílusjegyek stb.), pszichológiai adottságok (pl. empátia, szimbólumok dekódolásának képessége, szépérzék, logikus gondolkodás stb.).

Az irodalmi szövegek kiválasztásakor érvényesülő szempontokat is érdemes vizsgálni: miért az adott szövegre esett a tankönyvíró választása, megfelelő-e a szöveg az adott korosztály számára, alkalmazkodik-e a tankönyvíró korunk sajátosságaihoz, a lexikális tudást helyezi-e a középpontba és/vagy teret ad-e a tanulók önálló, elemző munkájának is.

Rendkívül fontos tényezőnek bizonyulhat az irodalomtanár személyisége és saját tantárgyához való viszonyulása, az hogy milyen ismeretek átadását, illetve milyen képességek fejlesztését tartja fontosnak, élményközpontú vagy ismeretközpontú (vagy mindkettő) tantárgynak tartja-e az irodalmat.

Jelentősége van ugyanakkor a tanulók személyiségének is, hiszen az irodalmi szövegek befogadása mindenki számára egyéni jellegzetességgel bíró folyamat, irodalmi szövegek értelmezésében való jártasságuknak vagy a jártasság hiányának, egyéni irodalmi ízlésüknek, gondolkodásmódjuknak.

Népiskola kontra Általános iskola

Pornói Imre

Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza

porimrit@t-online.hu

Ugyan az 1868:XXXVIII.tc.-kel létrehozott 6 osztályos mindennapos népiskola 8 osztályúvá fejlesztésének gondolata már az 1870-es években megjelent, kormányzati támogatására az 1920-as évekig, törvényi megvalósítására 1940-ig várni kellett. A sors fintora, hogy a két elképzelés megvalósulása között mindössze öt év telt el. 1940-1945. Létrejöttük sorsközössége, születésük közös bábája a Politika.

A népiskola fejlesztés nem tűrt halasztást a Felvidék 1938-as visszatérését követően, hiszen Csehszlovákiában 8 osztályos népiszkolai tankötelezettség volt. Ez, s a sokat hangoztatott kultúrfőlény sem azt nem tette lehetővé, hogy a csatlakozott területen 6 osztályra szállítsák le a népiskola osztályainak számát, sem azt, hogy az anyaországban alacsonyabb szintű népiszkoláztatás maradjon érvényben. Így született az első politikai döntés 1940-ben.(1940.XX.tc)

A rendszer totális összeomlását követő politikai vákuumban minden korábbiak szerinti továbbhaladás lehetetlenné vált, így született a második politikai döntés az általános iskola bevezetéséről, melytől a korábbi művelődési privilégiumok felszámolását, s a társadalom általános műveltségének felemelését, a demokratikus fejlődéshez szükséges társadalom kialakítását várták.(Ideiglenes kormány 6650/1945. ME sz. r., a VKM 37.000/1945. sz. rendelete.)

Kiépítésük racionalitása ugyanakkor korukban egyformán lehetetlen volt. Ezt támasztják alá koruk iskoláinak tárgyi és személyi feltételeit tartalmazó statisztikai adatok.

Céljaik megfogalmazásában azonosság jelentkezik a nemzeti műveltség megszerzésében, a megfelelő erkölcsi alapok létrehozásában, valamint a társadalomba való beilleszkedés fontosságának hangsúlyozásában. A népiskola általános és gyakorlati irányú alpműveltségről, az általános iskola egységes, alapvető műveltségről szól.

1945-től indulva a politikai alapú „oktatás-átrendezés” folyamatában megjelenő általános iskola strukturális nívó mellett tartalmi minőségi ugrást is jelentett. Ez pedagógiai-módszertani kihívás is volt mind a tanítók, mind pedig a volt polgári iskolai és középiskolai tanárok számára. A korábbi rendszer romjain megjelenő kultúrpolitika Ortutay Gyula vezényletével 1946-tól gyorsan haladt az egy párti egyoldalúság irányába, mely az éppen megjelenő módszertani sokszínűség lehetőségét derékba törte. Az általános iskola 1945-ben eltervezett tartalmi változatossága is a politikai-gazdasági átalakulás áldozatává vált.

Chit-chat – egy több mint 100 éves angol nyelvű magazin angolul tanulók részére

Poros Andrea

**Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK Vitéz János Tanárképző Központ,
Esztergom**

porosandi@hotmail.com

A rendszerváltást követően hatalmas változás állt be a nyelvoktatás terén. Nemcsak abban, hogy az addig központilag meghatározott kötelezően tanulandó orosz nyelv helyett nyugati nyelvek tanulására nyílt alkalom, hanem abban is, hogy már nem szigorú ellenőrzések mellett léphettünk be a brit és az amerikai nagykövetség épületének könyvtáraiba, hogy kiegészítő anyagokat találjunk, vagy filmet nézzünk nyelvgyakorlás céljából. Azóta a magyar piacon számos külföldi kiadó is megjelent kínálva kiadványait.

A kiadók könyvesboltjaiban megszámlálhatatlan, az idegen nyelvtanulás sikeréhez hozzájáruló segédanyagot találhatunk a könnyített olvasmányoktól, a foglalkoztató füzeteken, filmeken át, a CD-romokig, magazinokig. Sok internetes honlap kínál gyakorló feladatokat, feldolgozandó cikkeket, melyek mind egy dolgot szolgálnak: a nyelvtanulást. Nagyon népszerűek a nyelvtanulóknak írt magazinok. Gondoljunk például csak az 5Perc Angol-ra vagy a Just English-re. Ezek segítségével a nyelvtanuló saját tempójában, saját szórakoztatására oldhat meg feladatokat, olvashat az idegen nyelven cikkeket miközben fejlődik a szókincse, a szövegértése.

A nyelvtanulás az emberiség történetével egykorú. A célok, a módszerek és a nyelvtanulók száma változott meg az évszázadok alatt. Régen külföldi utazások, tanulmányutak alkalmával, idegen ajkú nevelők és nevelőnők segítségével, valamint idegen nyelvű könyvek olvasásával, külföldiekkel való levelezéssel sajátíthatták el, illetve gyakorolhatták az idegen nyelvet. A XVIII. századtól kezdve jelenik meg az idegen nyelv az európai iskolák tanterveiben. Sokan próbálták a nyelvtanulást megkönnyíteni és érdekesebbé tenni az évszázadok során, de nem nagyon találkozhattunk nyelvtanulást ösztönző segédanyagokkal. A könnyített olvasmányok is csak 1927 után léptek be a köztudatba.

Magyarországon viszont létezett egy kiadvány angol nyelvtanulók részére, mely olvasmányaival, feladataival, rejtvényeivel próbálta motiválni a nyelvtanulókat. Ez az előadás emléket szeretne állítani egy elfeledett, angol nyelvtanulók részére 1905-ben, éppen 110 éve januárban kiadott, két évig létező, 24 számot megért magazinnak, a Chit-chat-nek.

Egy táblagéppel támogatott pedagógiai kísérlet tanulói és szülői háttérvizsgálata

Racsko Réka, Herzog Csilla

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

racsko@ektf.hu; herzog@ektf.hu

Mára ösztársadalmi szinten is elfogadottá vált a digitális írástudás fontossága, ezért a köz- és felsőoktatási intézményekben is egyre nagyobb figyelmet fordítanak arra, hogy – az oktatás és képzés szerepének növelése érdekében – megfelelő színvonalú és hatékony információs és kommunikációs technológiákkal (IKT) támogassák az osztálytermi folyamatokat.

Kutatásunk aktualitását az adja, hogy az IKT-eszközökkel támogatott oktatás részeként a 2013/2014-es tanévtől az egeri Eszterházy Károly Főiskola Gyakorló Iskolájában több korcsoportban is kezdetét vette egy táblagépekkel támogatott pedagógiai kísérlet.

Jelen előadás egyik központi kérdése: igazolható-e az oktatási folyamatban résztvevők – tehát a tanulók, oktatók és a szülők – oldaláról az a magas szintű elköteleződés, amely nem csupán az egész életen át tartó tanulás, hanem a tudáson alapuló társadalom megteremtésének is alapfeltétele. Ugyanakkor az iránt is érdeklődtünk, hogy az oktatási folyamatban alkalmazott újmédia eszközök tudják-e motiválni a tanulói teljesítményt, képesek-e hozzájárulni a tudásteremtés folyamatához.

Vizsgálatunkban kombinált módszereket alkalmaztunk: a tanulói teljesítmények összehasonlítása érdekében a pedagógiai kísérletbe bevont osztályok (a 3., 6. és 9. évfolyamosok) félévi és év végi érdemjegyeit a párhuzamos tanulócsoportok eredményeivel vetettük össze. Kvantitatív kutatásunkban saját fejlesztésű mérőeszközöket is alkalmaztunk. A tanulói és szülői kérdőívek célja, hogy feltárjuk azokat az attitűdöket, amelyek az informatikával, új médiumokkal, és azok oktatási folyamatban való alkalmazásával kapcsolatosak. A vizsgálat eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy a szülők IKT-eszközök iránti attitűdjét nagymértékben formálja a gyermekek véleménye. Ezen túlmenően azt is kimutathatjuk, hogy a diákok órai eszközhasználata –a több interakció nyomán- nagymértékben javítja a tanulás és a tananyag iránti elköteleződést. Ezen eredmények előrevetítik az Európai Unió által hangsúlyozott második szintű digitális szakadék mértékének csökkentését.

Beszélni arany!

A beszédkészség fejlesztésének lehetőségei a 6-10 éves korosztály német mint idegennyelv-oktatásban

Sárvári Tünde

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged

sarvari@jgypk.u-szeged.hu

A közismert mondás, miszerint „hallgatni arany”, igaz az idegennyelv-oktatásra is, hiszen a hallott szöveg értése alapozza meg a beszédkészség fejlesztését. De a beszéd is aranyat ér, hiszen anélkül nem valósulhat meg hosszabbtávon a sikeres kommunikáció. A Nemzeti alaptanterv (2012) értelmében az első idegen nyelv oktatása legkésőbb az általános iskola 4. évfolyamán kezdődik, de ha az 1-3. évfolyam idegennyelv-oktatásában képzett pedagógus alkalmazása megoldható, és az iskola pedagógiai programja erre lehetőséget ad, az első idegen nyelv oktatása korábban is megkezdhető. Az idegennyelv-oktatás célja a 6-10 éves korosztálynál elsősorban a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának a megalapozása, ahol a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll a középpontban.

Jelen tanulmány célja, hogy feltérképezze, mennyiben segítik elő a célcsoportnak szóló nyelvkönyvek a beszédkészség fejlesztését, illetve vannak-e olyan a kerettantervben (2012) megfogalmazott várható fejlesztési eredmények, melyeket egyéb segédlettel lehet csak elérni.

Hipotézisek:

- (1) Mivel a beszédkészség fejlesztésének alapja a helyen kiejtés és intonáció, feltételezzük, hogy a tankönyvek tartalmaznak a helyes kiejtést és intonációt fejlesztő gyakorlatokat.
- (2) A tankönyvekben sok rövid, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő párbeszéd található, melyeket a gyerekek könnyen megtanulnak, és saját élethelyzeteikre adaptálnak.
- (3) A tankönyvekben sok autentikus gyermekvers, mondóka, történet és dal szerepel.
- (4) A tankönyv utasításai, feladat-meghatározásai rövidek, német nyelvűek és a könnyebb érthetőség kedvéért piktogrammal vannak ellátva.

Módszer. Egyrészt a nyelvvelsajátítás kissé leegyszerűsítő, ámde annál érzékletesebb ábrázolására gyakran alkalmazott, Wendtlandt (2010) által kidolgozott ún. „nyelvi fejlődés fáját”, valamint Schatz (2006) tipológiáját alapul véve megvizsgáljuk a célcsoportnak készült nyelvkönyvek beszédkészséget fejlesztő gyakorlatait, feladatait. A tankönyvelemzéshez reprezentatív példaként annak a három tankönyvcsaládnak az első köteteit választjuk, melyeket napjainkban a leggyakrabban alkalmaznak az alsó tagozatos német mint idegennyelv-oktatásban.

Véleményünk szerint a tankönyvelemzés alapján egy olyan jó gyakorlatokat tartalmazó feladatbank állítható össze, mely megfelel a 6-10 éves korosztály életkori és nyelvi sajátosságainak, és eredményesen alkalmazható az alsó tagozatos német mint idegennyelv-oktatásban.

Nyelvi tévhitek helyett hasznosítható tudást – avagy mit, hogyan és miért kellene megváltoztatni a nyelvtan általános iskolai és középiskolai tanításában

Schirm Anita

Szegedi Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszék

schirmanita@gmail.com

A Nemzeti Alaptanterv az anyanyelvi nevelés fő feladatának a nyelvi kompetencia fejlesztését s a nyelvnek mint változó rendszernek a megismerését tartja. Az elméleti alapvetés azonban a gyakorlatban az egyes tankönyvek anyagkezelésében és nyelvszemléletében nem mindig érvényesül. Előadásomban egy kényelmi mintavétellel összeállított tankönyvkorpusz elemzésének a tanulságait mutatom be.

Kutatásomban az Oktatási Hivatal jelenleg hatályos tankönyvjegyzékében szereplő nyelvtankönyveket hasonlítottam össze abból a szempontból, hogy milyen mértékben képviselik a funkcionális szemléletet, s hogy milyen nyelvi ideológiákat közvetítenek, valamint hogy mennyire adnak a hétköznapi kommunikáció során hasznosítható ismereteket. A nyelvtan témakörén belül azokat a jelenségeket vizsgáltam, amelyekhez nyelvi babonák is kötődnek. Azaz elemeztem többek között a töltelékszavakhoz, a kötőszavak használatához, az *-e* kérdő partikula mondatbeli helyzetéhez kapcsolódó stilisztikai, leíró nyelvészeti és nyelvművelő témájú tananyagrészeket. A kutatás során bebizonyosodott az a kiinduló hipotézisem, hogy a laikus nyelvhasználók által sokat hangoztatott nyelvi tévhitek (pl. kötőszóval / *hát*-tal / *és*-sel nem kezdünk mondatot; olyan nincs, hogy *de viszont*, vagy *de*, vagy *viszont*) jelen vannak a tankönyvekben is. A nyelvtanoktatás által gyakran megbélyegzett elemek azonban fontos szerepet töltenek be a szövegek szerveződésében, a kérdéses egységek ugyanis diskurzusjelölők.

A diskurzusjelölők nyelvhasználati jellegzetességeinek a bemutatásához elengedhetetlen a pragmatikai szemléletmód, amelynek nem csupán ennek a nyelvi jelenségnek a tanításánál, hanem a nyelvtanoktatás szinte minden színterén helyet kellene kapnia. Az előadásban a korpuszból származó tankönyvrészletek elemzésén kívül saját készítésű feladatokat is bemutatok a kérdéses nyelvi elemek általános iskolai és középiskolai tanítására.

Miért nem beszélünk a gyerekeknek a halálról?

Sonkodi Rita

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógus-képző Kar
TÓKI Tanítóképző Szakcsoport, Szeged

sonkodi@jgypk.u-szeged.hu

Az életre tanítjuk a gyermekeinket. A világ keletkezéséről, történetéről, működéséről, az emberi élet minden szegmenséről próbálunk ismereteket átadni. Minden emberi élet egyik jelentős eseményéről, az elmúlásról, a halotti kultúráról azonban mélyen hallgatunk a tanításban, mintha „elhunyt” volna. Születés az élet, és e folyamat természetes mivoltára lenne szükség terelni a gyermeki világot. A Halloween ijesztő világát engedjük beszűrődni, miközben elfeledjük az ősi kultúránk egyik jelentős hagyományát. A vizuális nevelés keretein belül számos lehetőség nyílik e téma körüljárására. Ehhez szeretnék támpontokat, ötleteket javasolni (pl. Mindenszentek ünnepének képi feldolgozása, farsangi ünnepkör, maszkok készítése, stb.) Polcz Alaine útját követve – aki e témát az orvostudomány területén vezette be – tiszteletem jeléül a tanítás keretein belül szeretném hirdetni. A halál életünk része, és ha elfogadjuk, beszélünk róla, ábrázoljuk az elmúlást, mely által megérdemelt méltó helyére emelkedik.

A gyermek kérdez, kutat, vallat, és nekünk válaszolni kell a két nagy titok: a születés és a halál felől, amivel mindenki szembe találja magát. Nehéz a helyzetünk, mert többet tudunk a gyermekekről, mint az előző korok, és többet a két nagy titokról is. A halál kérdését még mindig csak felületesen érintjük. Elvesztettük a kapaszkodóinkat, a hitünket és a hagyományainkat. Cserébe kaptuk a Tudományt és a Rációt, és ezeket a nyelveket a gyermek nem érti. Helyzetünket nehezíti az is, hogy mi, a mai felnőttek nem tudunk mit kezdeni a halál problémájával.

Az informális tanulás és mozgatórugói angolt tanító tanárok fejlődéstörténetében

Soproni Zsuzsanna

Nemzetközi Üzleti Főiskola, Budapest

zssoproni@ibs-b.hu

Referátumomban a PhD disszertációm egy részéről szeretnék beszámolni, melyben a nyelvtanárok szakmai fejlődését és erről alkotott percepcióikat vizsgáltam. Célom az volt, hogy feltárjam a tanárok önnön fejlődéséről szóló gondolkodását. A vegyes módszerekkel dolgozó országos projekt kvalitatív részének kutatási kérdése a következő volt: Hogyan látják a nyelvtanárok szakmai fejlődésüket eddigi pályájuk során? A válaszokat a tanárok visszaemlékezéseiként operacionalizáltam.

A nyelvtanárok fejlődésének „bennfentes” ismerete hozzájárulhat ahhoz, hogy a felsőoktatás jobb felkészítést nyújtson a tanárjelölteknek, a tovább- és felnőttképzések személyre szabottabbá váljanak. A referátumban 12 különböző kontextusban dolgozó, angolt tanító nyelvtanár pályáivét szeretném bemutatni és elemezni.

A tanári fejlődéssel kapcsolatban a kutatások jellemzően inkább a tanárjelöltekről vagy kezdő tanárokról készülnek, hiszen egyrészt ekkor még a felsőoktatás által könnyen elérhető zárt körben megtalálhatóak a kutatási alanyok, másrészt a tanári életpálya kezdetén mennek végbe a legjelentősebb változások. Kevesebb a kutatási projekt a tapasztalt tanárok körében és a nyelvtanárookra specifikusan, vagy szakmai fejlődésükre vonatkozóan.

Az adatok gyűjtése diktafonnal rögzített és szóról szóra transkribált önéletrajzi jellegű narratív mélyinterjúk segítségével történt. Célzott mintavétel biztosította, hogy az ország több régiójából, több iskolatípusból, több korcsoport hangja hallatsszon. Az interjúk elemzését több módszerrel végeztem, a tanári pályáivéket diagramon ábrázoltam és jelentés-kondenzációs elemzést is végeztem.

Az interjúkban a tanárok informális számvetést készíthettek a maguk és a kutató számára. A résztvevők igen fontosnak tartották a közelebbi vagy távolabbi tanárkollégákkal való kooperációt: a 12 tanár közül csupán kettő nem kooperált kollégáival. Az interjúleiratok bemutatják, hogy a tanárok szakmai fejlődése leginkább informális tanulásnak mondható és belső reflektív gondolkodásukból ered. Korábbi tanáraik hatása egyértelműen nagy jelentőségűnek bizonyult csakúgy, mint kollégáik hatása.

Kutatási eredményeim alapján a tanárképzés és a továbbképzési programok céljaul azt tűzhetik ki, hogy élethosszig tanuló tanárokat képezzenek a nyelvtanítás számára és felkészítsék őket a változásokra. A változásmenedzsment beépülhetne a tanárképzési vagy tanár-továbbképzési programokba. Ugyanígy, a tapasztalt kollégák életútjának és narratíváinak tanulmányozása a tanárjelöltek hasznára válhat, hiszen madártávlatból láttatja az életutat. Egy, a tanári pálya pszichológiájával foglalkozó tantárgy szinten részévé válhatna a felsőoktatási vagy tanár-továbbképzési programoknak. Maga a tanári interjú a tanári fejlődéstörténet feltárására kiválóan alkalmas eszköznek bizonyult.

Modellprogram a serdülőkorúak szociális kompetenciáinak fejlesztésére a konstruktivista paradigma alapján

Subrt Péter

Nemzeti Művelődési Intézet, Eger

subrtpeter6@gmail.com

A referátumom célja, hogy bemutassam a szociális kompetencia fejlesztésében megnyilvánuló, a szakirodalom által feltárt pedagógiai tartalmakat, és vázoljam egy olyan modellértékű fejlesztő program felépítését, amely a konstruktivista pedagógiai paradigma alapján kívánja a serdülőkorúak szociális kompetenciáinak fejlődését elősegíteni, felhasználva az iskolai közösségi szolgálatban rejlő lehetőségeket.

Kutatási témámban a szociális kompetenciákat kívánom a személyiségfejlesztés szolgálatába állítani. A szociális kompetencia fejlesztését azért tartom indokoltnak, mert ezen a területen a serdülők kompetenciái messze elmaradnak a kívánttól. A fejlett szociális kompetenciák hozzájárulnak a társadalmi beilleszkedés elősegítéséhez, a demokratikus értékek adaptálásához.

Előadásomban először a kompetencia fogalmának gyakorlati szempontú megközelítésére vállalkozom. A pedagógiai elméletben és gyakorlatban a kompetenciaalapú pedagógiai kultúra előtérbe kerül a hagyományos ismeretalapú pedagógiai kultúrával szemben. A pedagógusok tisztában vannak-e valójában a kompetenciaalapú pedagógia kifejezéssel, és a kompetencia fogalmát a személyiség rendszerszemléletű megközelítésében értelmezik-e? Amennyiben ez nem így van, úgy a pedagógusok többsége a kompetenciafejlesztés alatt még mindig elsősorban a kognitív kompetencia fejlesztését érti.

A személyiség egzisztenciális kompetenciái közé a kognitív kompetenciákon kívül a személyes, szociális és szakmai kompetenciák is hozzátartoznak (*Nagy József, 2010*). Ezek a kompetenciaterületek nem, vagy alig kapnak figyelmet a pedagógiai gyakorlatban, tudatos, tervszerű fejlesztésük a tanórán, illetve a tanórán kívül iskolai keretek között alig jelennek meg (*Zsolnai Anikó, 2013*).

Fejlesztő programom és az ehhez kapcsolódó kutatásom ezt a hiányt kívánja pótolni. Célom a szociális kompetenciák fejlődését segítő modellprogram kifejlesztése serdülőkorúak számára, melyet a konstruktivista pedagógiai paradigma segítségével fogok megtervezni, szükség esetén módosítani. Célom az, hogy kvantitatív és kvalitatív kutatási módszerekkel feltárjam a serdülőkorúak szociális kompetenciákkal kapcsolatos előzetes nézeteit, segítsem az új fogalmak adaptálódását, a konceptuális váltásokat.

A program gyakorlati része az iskolai közösségi szolgálaton alapul. Az én kutatásom azt kívánja igazolni, hogy megfelelő elméleti keret kijelölésével ez a terület is professzionális szinten végezhető nevelői tevékenység lehet.

A Z generáció jövőképe

Szabad Klaudia

Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola,
Pécs

szklau27@gmail.com

Bevezetés: A családok jelentős része súlyos gondokkal küzd, ezért napjainkban elengedhetetlen a családi életre való tudatos felkészítés. Kutatásomban a családösszetétel és a házassági- és gyermekvállalási szándék közötti összefüggéseket, valamint a jövőképet vizsgálom a mai digitalizált világban felnövekvő gyermekek körében. Ők a Z generáció tagjai, akik beleszülettek a digitalizált világba. Mindennapi tevékenységüket a modern eszközök nem csupán segítik, sokkal inkább meghatározzák. A kommunikációs eszközök fejlődésével és gyorsaságával egyre több információhoz jutnak. Ezeket máshogy dolgozzák fel, így másképp is gondolkodnak, mint a korábbi generációk tagjai.

Módszer: *Kérdőív segítségével* kevert módszerű kutatást végeztem, négy gimnáziumi évfolyam 1995 és 1999 között született tanulóival.

Eredmények: Kutatásomban bebizonyosodott, hogy a média hatásán túl az elsődleges szocializációs színtér, a család és annak összetétele nagyban befolyásolja az egyén jövőbeni házassági- és gyermekvállalási szándékát. Bebizonyosodott, hogy a vizsgált diákok 10 évre és a 20 évre vonatkozó jövőképük között jellemző a hangsúlyeltolódás.

Következtetések: A tanár-diák kapcsolatban fontos lenne beszélni a párkapcsolati kérdésekről is, hiszen nagy felelősség hárul a családon túl az iskolára is az egészséges családi életre való felkészítésben.

Főbb források: Tari A. (2011): Z generáció, Tericum Kiadó Kft., Budapest; Bukodi E. (2004): Ki, mikor, kivel (nem) házasodik? Párválasztás Magyarországon, Századvég Kiadó, Budapest.

A gondolkodási műveltek mérése és felhasználása differenciált fejlesztés céljából, kitekintést adva a gyógypedagógiai távlatokra

Szilágyi Barnabás

**Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar,
Hajdúböszörmény**

bszilagyi@ped.inideb.hu

Előadásom első részében olyan elméleti megközelítések és összefüggések bemutatására vállalkozom, amelyek az empirikus kutatásom kiindulópontját adják.

Előadásomban bemutatom gondolkodási műveletekhez, tanulási képességekhez kapcsolódó vizsgálatomat, aminek eredményét a vezetési funkciókhoz kapcsolódó alapkompenciákkal vetem össze. Ezen vezetői alapkompenciák, és gondolkodási műveletek meghatározása, illetve a közöttük fennálló kapcsolat definiálása teszi lehetővé a szakmaorientáció korai azonosítását, ami bemeneti inputinformációként jelenthet meg a kapcsolódó egyéni fejlesztési programokban így a gyógypedagógia több területén is.

A vezetésen túl más szakmák, szakmacsoportok esetében lehetővé teszi a pályaválasztás korai lehetséges irányának meghatározását, ami a gyógypedagógiai fejlesztésben részesülők számára különösen fontos lehet, hogy minél hatékonyabban be tudjanak kapcsolódni a munkaerő piacra.

Véleményem szerint a pályaorientációt is megcélzó tudományos mérésére alapozva, már akár általános iskolai képzés során differenciáltan el lehet kezdeni a specifikus fejlesztést. Ha a feltételezett összefüggések bizonyítást nyernek, akkor az arra alkalmasak részére, már a közoktatás keretein belül elindulhat az a fejlesztő program.

A különböző szakmai feladatokra felkészítő program beindítása különösen hasznos lenne a hátrányos szocio-kulturális környezetből érkező diákok, illetve a gyógypedagógiai fejlesztésben részesülők számára. A mérésre épülő gondolkodási műveletek egyéni profiljának azonosítása, majd ennek felhasználása különböző szakmaorientáció irányánaba olyan korai fejlesztési programok elindítását tehetné lehetővé, ami a későbbi beválás, illetve a szakmaválasztás sikerét valószínűsítheti.

Kislétszámú csoport módszertani kihívásai a fordítóképzésben

Szladek Emese

Pannon Egyetem Germanisztikai és Fordítástudományi Intézet, Veszprém

eemesee@freemail.hu

Előadásomban a Pannon Egyetem (Veszprém) Modern Filológiai és Társadalomtudományi Karán működő Fordító és Tolmács Mesterszak képzésén megvalósuló szaknyelvoktatás általam megtapasztalt módszertani helyzetét mutatom be. A képzés felelőse 2011-től a Germanisztikai és Fordítástudományi Intézet. A négy féléves képzésre bármilyen alapszakos diplomával valamint egy B2 és egy C1 szintű nyelvvizsgával lehet jelentkezni. A hallgatóknak szaknyelv és szakfordítás témájú kurzusból összesen nyolcat kell teljesíteniük. A szaknyelvi kurzusokhoz szorosan kapcsolódik a terminológia tárgyköre. Ebben a témában összesen három kötelező kurzus van.

Mivel a hallgatók a felkínált nyelvek közül (angol, német, francia vagy olasz) bármilyen kombinációban választhatnak, és mivel nagyrészt angolt vagy németet választanak, így egyre többször fordul elő, hogy a francia és az olasz csoportokban csak két-három fő van.

Egy 12-15 fős csoport esetében a rövid elméleti bevezető után az egyes órákon, hétről-hétre egy-egy hallgató felkészülésével biztosítható a csoport teljes részvétele a félév során: minden órán más-más hallgató mutatja be az általa elemzett, lefordított szövegeket, glosszáriumokat, megbeszéljük az egyes szakterületi témákat. Egy kettő-három fős csoportban azonban ezt a módszert nem lehet alkalmazni. A korábbi évek során kidolgozott, kipróbált, bevált módszerekhez képest, ezekben az esetekben egyéni haladási ütem szerint, a megszokottól eltérő módszerekkel dolgozunk, készségfejlesztő feladatokat oldunk meg. Ezeket mutatom be részletesen előadásomban, összehasonlítva a 12-15 fős csoportban végezhető tevékenységekkel, összegyűjtve az oktató részéről esetlegesen felmerülő nehézségeket, módszertani ötleteket, megoldási lehetőségeket kínálva.

A tanári katedrától a szabadművelődés szervezéséig: Szathmáry Lajos pályája (1927-1949)

Szóró Ilona

Könyvtárellátó Nonprofit Kft., Budapest

szoro.ilona@kello.hu

Szathmáry Lajos 1926-ban szerzett magyar-latin-görög szakos tanári és pedagógiai szakos bölcsészdiplomát. Pedagógusi pályája három nagy múltú református iskolához kötötte: tanított Sáropatakon, Hódmezővásárhelyen és Pápán. 1945 után a kultuszminisztérium szabadművelődési osztályát vezette, fő szervezője volt a népművelésnek, a felnőttképzésnek. Szathmárynál az iskolai oktatásra vonatkozó pedagógiai nézetek sajátos egységet képeztek a felnőtt társadalom képzéséről és a közművelődésről vallott gondolataival. Véleménye szerint eredményes iskolai nevelés és megszerzett tudásra és képességekre építő előrejutás csak a tanulást és a tudást értékelő és önmagát is művelő társadalmi környezetben képzelhető el. A felnőttek, különösen az iskolarendszertől szociális okok miatt kiszorulóknak képzése, nevelése meghatározó lehet, nemcsak a saját boldogulásuk vagy a helyi közösség életminőségének változása szempontjából, hanem a társadalom egészét illetően is. Ezért az iskola nem lehet a tudás elzárt szigete, ki kell nyitnia a kapuit. A pedagógusnak nemcsak a tanítványairól kell gondoskodnia, hanem az egész helyi közösség művelődésében szerepet kell vállalnia.

Ennek a gondolatnak a jegyében vezetett be új pedagógiai módszereket, javasolt nyilvános bemutató órákat (egyfajta „Szülők iskoláját”), kezdeményezte a Tanyai Tanulók Otthonának létrehozását, ahol a tehetséges gyerekek ingyenes középiskolai oktatásban részesülhettek. Ezért szervezett szabadiskolát, ahol a különböző végzettségű és társadalmi réteghez tartozó hallgatóság, a szakmai előadásokat követően közérdekű kérdéseket vitatott meg, és szorgalmazta népfőiskolai tanfolyam indítását, elsősorban az agrárnépesség képzési lehetőségeinek bővítésére. Ugyanezek a törekvések mozgatták 1945 után. Amiért korábban egyéni pedagógusi képességeivel és eszközeivel küzdött, azt a szabadművelődés korszakában a felnőttképzés és az öntevékeny művelődés ösztönzésével, és lehetőségek bővítésével országos szinten igyekezett megvalósítani.

Az előadás Szathmáry pedagógusi működésének, a felnőttképzésben játszott szerepének, tehetséggondozó törekvéseinek és a szabadművelődés szervezésében végzett munkájának fontosabb állomásait és szoros szemléleti összefüggéseit foglalja össze a kortársak értékelése, egykorú dokumentumok és Szathmáry saját írásai összehasonlító elemzésével.

A gyermekmúzeumok, mint a képességfejlesztés helyszínei

Torgyik Judit

Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár

jtorgyik@kodolany.hu

A gyermekmúzeumok a múzeumok legújabb generációjaként, számos újítást hoztak a múzeumok világába, s ezzel együtt jelentős hatást gyakoroltak az oktatásügyre és a szabadidős tanulásra. Az angol „Children’s museum” fogalom, tükörfordítás révén más nyelvekben is megjelent, így a németben „Kindermuseum”, a magyarban gyermekmúzeum formájában.

A gyermekmúzeum olyan kulturális helyszín, amely a hagyományos múzeumoktól eltérően, mindenekelőtt a gyerekkultúrát helyezi szemléletének középpontjába. A gyermekek igényeit, szükségleteit kívánja kiszolgálni, s az aktivitásnak, a cselekvésnek, a tapasztalati tanulásnak, a szabad, örömet adó alkotásnak, a játéknak biztosít alkalmat. Mindemellett azonban hangsúlyozni érdemes, hogy a gyerekmúzeum nem játékmúzeum, nem babamúzeum, nem gyermekkor-történeti kiállítás, hanem az emberi képességek fejlesztésének professzionálisan megtervezett színtere.

Előadásom célja a hazánkban még kevésbé ismert gyermekmúzeumok pedagógiai hátterének, fejlődésének bemutatása, valamint az informális tanulásban játszott szerepének megvilágítása. Bár e témakör számos érdekességeket rejt magában, a budapesti Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum egyetlen szakkönyvet sem nyújt az érdeklődőknek e vonatkozásban. Jelen előadás alapjait Campus Hungary ösztöndíj keretében, Bécsi Egyetem Neveléstudományi Szakkönyvtárában megvalósult kutatói ösztöndíj idején volt módom összeállítani.

Az első gyermekmúzeum az USA-ban 1899-ben, Brooklynban jött létre, majd a második Bostonban 1913-ban, a következő 1917-ben Detroitban, a negyedik pedig 1925-ben Indianapolis-ban létesült, ma pedig már több száz ilyen intézmény létezik világszerte. Európai történetük azonban csupán az 1970-es évekre nyúlik vissza, s innen indult útjára. E múzeumtípus fejlődése nem választható el a korabeli szociális, kulturális állapotoktól, sajátos jellemzőktől. A gyermekmúzeumok megjelenése a nyugati társadalmakban sok tekintetben összekapcsolódott a reformpedagógia fejlődésével, a gyermek helyének, szerepének, a képességfejlesztés módjának jelentős átértelmezésével, továbbá a pedagógia gyakorlatában megjelent új didaktikai-metodikai fejleményekkel. A reformpedagógusok közül John Dewey, és Montessori Mária nevét érdemes kiemelni, mint olyan személyeket, akik tevékenységük révén sokat tettek az általános pedagógiai szemléletmód változásáért, a képességfejlesztés új értelmezéséért, amely egyúttal az iskola kapuin kívül is hatott.

Az előadásban kiemelésre kerülnek az intézmények közös és eltérő vonásai, valamint a fejlődésük meghatározó helyszínei, állomásai.

Családi életre nevelés az 1930-as években, a Néptanítók Lapja és a Magyar Cserkész sajtótermékek tükrében

Uherkovich Orsolya Réka

Pécsi Tudományegyetem BTK

„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs

uherkovich.orsolya@gmail.com

Amikor a család vesztit nevelő funkciójából nagyobb feladat hárul az iskolára a családi életre nevelés terén. Szerettem volna egy olyan korszakban megvizsgálni a családi életre nevelés témakörét, amikor, elképzelésem szerint, még betöltötték a családok nevelő funkciójukat. Korszaknak a 1930-as éveket választottam. Azért mert Trianon után már megszilárdult a csonka ország államszervezete és oktatásügye. A számomra nagyon fontos alternatív pedagógiai irányzat a cserkészlet is kiteljesedett, kiforrt a sajátos magyar cserkészpedagógia, amelyet olyan nevek fémjeleznek, mint Sík Sándor, vagy a korábbi és későbbi miniszterelnök Teleki Pál.

Kutatásomban elsősorban a tartomelemzés kvalitatív megközelítését alkalmaztam, az egyszerű véletlen mintavételt választottam. A családi életre nevelés négy részének a megjelenését vizsgáltam a Néptanítók Lapja és a Magyar Cserkész sajtótermékekben:

1. Gazdasági és háztartástani ismeretek.
 - Gyereknevelés a családon belül.
 - Férj és feleség szerepe a családban, női és férfi feladatmegosztás a családban, családi hierarchia, férj és feleség érzelmi viszonya.
3. Család szerepe a társadalomban, családnak, mint a társadalom alapegységének hatása a társadalom jövőjére.

Hipotéziseim a következők voltak:

1. A gyakorlati ismeretek körében a házban mindennapos munkák megismertetésére és gyakoroltatására irányulnak,
2. nevelési elveket tekintve tekintélyelvű pedagógiai módszerek bemutatására, megismertetésére kerül a hangsúly,
3. alapvetően konzervatív családi szerepfelfogást közvetít mindkét sajtótermék.
4. Kíváncsi voltam, hogyan mutatják be a korszak sajtójában a család társadalomépítő szerepét.

Háztartási és gazdasági ismereteket a családi otthonban és környezetében végezhető munkák bemutatásával és gyakorlati oktatásával adták át a vizsgált korszakban. Amellett, hogy hangsúlyozottan megjelenik a tekintélyelvűség a nevelési tanácsok között, a nevelésbe igyekeztek beemelni a pszichológia szempontjait.

Az 1930-as években elsősorban családanyai, háziasszonyi funkciókat ellátó nőket szerettek volna nevelni az iskolákban. A család társadalomra gyakorolt hatását felismerték a korszak oktatáspolitikusai, ideológusai.

Ha élet lengi be az iskolát... Gyerekek és iskolák a 21. században

Vajda Zsuzsanna

Magyar Pszichológusok Egyesülete, Budapest

vajdazsuzsanna@gmail.com

Az iskolát, amely az elmúlt másfél évszázad során a mindennapi élet részévé változott, a közgondolkodás és a politikai döntéshozók is hajlamosak elvont, statikus jelenségként kezelni. A valóságban azonban az oktatás minden vonatkozásban a változó társadalmi körülmények függvénye. Ebben az előadásban az iskola működését befolyásoló olyan körülményről szeretnék beszélni, amelyről ritkán esik szó a szakmai párbeszédnek során: az iskola képe a társadalomban, vagy inkább ennek a képnek a változása.

Nagy utat tett meg az iskola az "alma mater", – tápláló anya – mivoltától a mostani, bizalmatlansággal övezett intézményig. Kulturális és tudományos emlékek sokasága támasztja alá, hogy az iskolát és a pedagógusokat a tankötelezettség megvalósulását követő évtizedektől egészen az 1970-es évekig széles körű társadalmi tisztelet övezte. A mai, bizalmatlansággal jellemezhető időszak már a rendszerváltás előtt megkezdődött, de ekkor még nem az iskola, mint intézmény, hanem a "porosz" módszerek váltak vitatottá. A rendszerváltás után azonban határozottan fokozódik az iskolával szembeni gyanakvás. Az iskola képe a mai nyilvánosság előtt a félelmetes, büntető intézmény arcát ölti, ahol a gyerekek igazságtalan, érzéketlen pedagógusok igája alatt görnyednek és lelki sérüléseket szenvedhetnek el. Eltűnt a nyilvánosságból a gyerekekért, fiatalokért lelkesedő, önfeláldozó pedagógus "ikonja", nem divat az iskolát dicsérni, vagy az iskolával kapcsolatos elégedettségnek hangot adni.

De vajon valóban egyre rosszabbak és embertelenebbek lettek az iskolák, annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedekben az állami intézmények több területen átvették az alternatív iskolák módszereit, és szigorú törvények szabályozzák a büntetés, fegyelmezés lehetőségeit? Szeretném alátámasztani, hogy az iskola társadalmi megítélésének változása alapvetően olyan körülményekből fakad, amelyek kívül esnek az iskola hatókörén. A negatív megítélés azonban nem marad hatás nélkül az iskola működésére, és féltő, hogy önbeteljesítő jóslatként működik.

Mindennapos testnevelésben résztvevő és nem résztvevő általános iskolások koordinációs képességeinek összehasonlító vizsgálata

Vári Beáta

Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Testnevelési és Sporttudományi Intézet

vari@jgypk.u-szeged.hu

Az WHO vizsgálata szerint a 11-15 éves magyar fiatalok nagy aránya küszködik súlyproblémával, testtartási rendellenességgel és csökkent terhelhetőséggel. Ezért a kormány arról döntött 2012-ben, hogy bevezetik a felmenő rendszerű mindennapos testnevelést az 1., 5., 9. osztályokban. Hódmezővásárhely már 2005-ben elindította a MT programot. A gyerekek naponta tornáznak, úsznak, vívnak, télen pedig jégkorcsolyáznak. Az 1-4. osztályokban heti 5, az 5-8. osztályokban valamint a középiskolában heti 4 órájuk van, ebből heti 1 úszás. A szakemberek évi két alkalommal végzik a motoros képességteszteket, az antropometriai és pulzus valamint vérnyomás adatok méréseit.

2012-ben az EU és a Magyar Állam támogatásával több városban elindult a FIT-TEST kutatási program, melyben az edzettségre vonatkozó vizsgálatok kiegészültek koordinációs képesség tesztekkel, hogy összehasonlításokat lehessen végezni a mindennapos testnevelést végző tanulók (Hódmezővásárhely) és a heti 3 óraszámú tanuló diákok között (Szeged).

Cél. Feltárni, hogy van-e különbség nemenként és városonként a tanulók eredményei között a különböző teszteken, ezáltal alátámasztani a MT bevezetésének fontosságát.

Módszer. A flamingó,- reakcióidő bal-jobb kézzel,- lapérintéses,- és labdás koordináció teszteket, 2013 tavaszán Hódmezővásárhelyen öt, míg Szegeden két általános iskolában mértük fel, 763 tanuló részvételével. Kétmintás t-próbát alkalmaztunk az eredmények értékeléséhez.

Eredmények. A 2. osztályosoknál a Flamingó teszt kivételével a vásárhelyiek értek el szignifikáns eredményt. Nemenkénti összehasonlításban csak a labdavezetésben és a botejtésben volt különbség a fiúk javára. A 6. osztályosoknál a botejtésben (vásárhelyiek javára) és a lapérintésben (szegediek javára) volt szignifikáns különbség. A nemek vonatkozásában a botejtésben és a labdavezetésben a fiúk, míg a másik két tesztben a lányok voltak szignifikánsan jobbak. A két évfolyamot összehasonlítva a 6. osztályos tanulók minden teszten szignifikánsan jobban teljesítettek a 2. osztályosoknál.

Következtetések. A tanulók által elért eredmények alapján a mindennapos testnevelés alsó tagozatosoknál nagyobb hatással van a motoros koordinációs képességekre. A nemek közötti különbségek 2. osztályban jelentkeztek jobban. 6. osztályban a lányoknak jobb a statikus egyensúlyozó képessége és a végtaggyorsasága, míg a fiúknak a reakciógyorsasága volt jobb. A képességek fejlődése az életkori különbségeknek köszönhető.

Köszönettel tartozom Balázs Kingának a kutatásban végzett munkájáért.

Egy roma/cigány közösség nyelvhasználati sajátosságainak vizsgálata az iskolai megfelelés szempontjából

Verebélyi Gabriella

Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar, Győr

verebelyi.gabriella@atif.hu

A kutatási eredményeim alapján bemutatásra kerülő kommunikációs folyamatok adott (szub)kultúrához tartozó emberek sajátjai. Helytálló, igazolható kommunikációs elméleteket akkor lehet alkotni, ha azt a vizsgált közösség szemszögéből láttatjuk. Én arra a feladatra vállalkozom, hogy nevelésszociológiai és pedagógiai szemszögből közelítem meg az általam ismert és vizsgált roma/cigány közösség nyelvhasználatának feltárását, és annak az iskolai teljesítményre gyakorolt hatását.

A vizsgálat két részből áll: az iskoláskorú gyermekek szóbeli nyelvhasználati sajátosságait, nyelvi készségeik fejlődését három éve követem nyomon. Vizsgálatom részét képezi a gyermekek kötetlen beszélgetéseinek megfigyelése, ezt egészíti ki egy szóbeli mondat-, és szövegalkotási feladat képsor alapján.

A kapott eredményeket összevetem a közösség felnőtt tagjainak szóbeli nyelvhasználati jellegzetességeivel. Így képet kaphatok arról, hogy a tanulók nyelvi szocializációjuk során milyen ismereteket sajátíthattak el a romaközösségen belül, az elsajátított nyelvi alapok milyen viszonyban állnak az 'iskola nyelvezetével'. Különösen izgalmas kérdés ez, mert az általam vizsgált közösség kétnyelvű, a romani nyelvet (lovári) vallják anyanyelvüknek.

A gyermekek teljesítményének vizsgálata pedig arról adhat képet, hogy az iskola milyen hatásokkal tudja befolyásolni a gyermekek nyelvhasználatát, nyelvi képességeit.

A kutatás eredményeinek újszerűsége az adott nyelvi közösség nyelvhasználati sajátosságainak lejegyzésében jelenik meg. A vizsgálat azon része, melyben a tanulók nyelvi képességeit és az iskolai követelményrendszert vetem össze, továbbra is a jelenlegi oktatási rendszerünk alkalmatlanságát, intoleranciáját bizonyítja.

Szövegelünk? Szövegeljünk!

A szöveg fogalma a pedagógiai alkalmazás tükrében

Zs. Sejtes Györgyi

**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája,
BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged**

sejtes@hung.u-szeged.hu

A hazai (OKM) és nemzetközi mérések (PISA, PIRLS) eredményei azt mutatják, hogy a magyar tanulók és felnőttek (SIALS) szövegértési képességei messze, elmaradnak a társadalmi elvárástól, a munkaerőpiac követelményeitől. A mérések a szövegértést az anyanyelvi kompetencia egyik fő szegmensének, tantárgyközi kulturális kompetenciának tekintik, a szövegértési képességvizsgálatot társadalmi dimenzióba helyezik, a társadalom elemi feladataként és érdekeként határozzák meg.

A mérések tartalmi kereteit és a köznevelés alapdokumentumainak (NAT, KTT) témához kapcsolódó részeit figyelembe véve a szövegértési képességfejlesztés elemeinek azonosítására vonatkozó kutatásaim azon szemléletváltást támogatják, mely szerint az anyanyelvi kompetencia, azon belül a szövegértési képesség fejlesztése nem csak a magyartanárok feladata, hanem tantárgyközi kompetenciának kell tekintenünk, valamennyi tantárgyi órán közvetett vagy közvetlen célként jelen kell lennie. Korábbi kutatásaimban a társadalmi dimenzió és a gyakorlati alkalmazás felől közelítve azonosítottam a tanári attitűd alakításához szükséges elemeket: a szövegértés fogalmát és a szövegértést befolyásoló egyéb tényezőket.

Jelen munka is a fentebb említett szemléletváltást támogatja. Abból indulok ki, hogy minden pedagógus feladata az egyéni tanulói szövegértési stratégiák felismertetése, fejlesztése. Ehhez a szövegértés, a szöveg, a szövegtípusok, a szövegfajták fogalmait az ezzel foglalkozó szakirodalom gazdag tárházából célirányosan kell választanunk, a pedagógus kezébe adnunk.

Ezen keretek között kísérletet teszek arra, hogy a szövegnyelvészet szövegfogalmait tekintem át olyan szempontból, hogy melyik nyelvészeti szövegfogalomra milyen pedagógiai alkalmazást lehet építeni. Olyan szövegfogalom körvonalazása a cél, melyet a pedagógus eszközként használhat az egyéni tanulói szövegértési stratégia kialakításához; a szövegfogalom a stratégia egyik eleme lehet. Arra a kérdésre is választ keresek, hogy a funkcionális megközelítésben a szöveget nyelvi vagy nyelvhasználati egységként érdemes kezelni. Figyelembe veszem azokat a nézeteket, melyek a szövegeknek az emberi együttműködés során történő előállításáról, befogadásáról, és használatáról szóló interdiszciplináris területet érintik (kognitív pragmatika, filozófiai pragmatika, retorika és a szociálpszichológia).

